

Аксана МЯНЬКОВА, алімпійская чэмпіёнка-2008 ў кіданні молата:

«У СВОЙ ЧАС МНЕ НАКАНАВАЛІ БЫЦЬ ВЯСЛЯРКАЙ»

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў лёгкаатлетку з залатым медалём

Учарашняе выступленне беларускай спартсменкі Аксаны Мянёвай ў сектары для кідання молата выклікала сапраўдны фурор сярод перапоўненага Нацыянальнага стадыёна «Птушынае гняздо». Перад заключнай, шостаю спробай дыктар арэны аб'явіў, што ў сектар уваходзіць новая чэмпіёнка Алімпійскіх гульняў у Пекіне з вынікам 76,34 м і з новым алімпійскім рэкордам. Фантастыка!!!

Яшчэ два дні таму наўрад ці хто мог меркаваць, што магілёўчанка здольная адным махам пакарыць алімпійскую вяршыню — яе вынік у кваліфікацыйных спаборніцтвах (69,77 м) не толькі не ўсяляў аптымізму, а быў падставой для спрэчкі. Хоць у душы была надзея: а чым чорт не жартуе?

Наваспечаная алімпійская чэмпіёнка дазволіла сабе круг гонару з беларускім сцягам і вось яна гатовая да размовы.

— **Аксана, прызнайся, што цябе натхніла на сапраўдны спартыйны подзвіг? Яшчэ пару дзён таму цябе, мабыць, і ў разлік ніхто з сапернікаў не браў?**
— Галоўнае — канспірацыя. А калі сур'ёзна, то ў кваліфікацыйным турніры мне проста не каціла — самаадчуванне было не зусім. Думка была адна — працаваць у фінал. А далей — як карта ляжа.

— **Дрэнна прайшла акліматызацыя?**
— Відаць, арганізм проста не паспеў перастроіцца да пекінскіх кліматычных умоў. Мы прыляцелі сюды 17 жніўня, а назаўтра ўжо ў сектар. Дзякуй Богу, што мне пасляхова ўдалося адабрацца ў лік наймацнейшых.

— **Вопыт Івана Ціхана і Вадзіма Дзевятойскага, якія ў той вечар завявалі «бронзу» і «серабро», спатрабіўся?**

— А як жа. Іван і Вадзім пасля жанолага кваліфікацыйнага турніру казалі мне: «Аксана, забудзь што было. Фінал — гэта зусім іншыя спаборніцтвы». Ведаецца, відаць, гэтыя мужчынскія словы паспрыялі таму, што я выйшла на фінал у сектар зусім іншым чалавекам. І ў першай спробе ўжо паслала снарад на 74,40 м. Мне быццам бы прарвала. Са мной заўсёды так здаралася: калі я пакажу высокі вынік у першых спробах, то далей трываю сітуацыю пад кантролем.

— **Якія ў цябе адчуванні, калі ў пятую спробе кубіна Івсі Марэна паўтарыла твой вынік і гатовая быць адабраць медаль?**

— Так атрымалася, што Марэна ў гэты вечар была майб галоўнай саперніцай і ў заключнай спробе зрабіла ўсё, каб дагнаць мяне, паслаўшы молат на 75,20 м. Але ж паўтарыла, што ўпэўнены старт нада мне сілы, і я была гатовая прыбаўляць у залежнасць ад выніку саперніцы. Упэўнена: калі б кубіна не замаханулася на «золата», то я магла больш і не «вырасці».

— **Прызнайся, як ты, такая худзенная дзівушка, выбрала для сябе тат энергетыкі від спорту? Часам складваецца такое ўражанне, што цябе кілаграмаў металу могуць вырываць жаноцькі рукі.**

— Я не лічу сябе нейкім божым дзівушкам, які трывае ад кожнага паветру ветру. Хоць наокал майя вагі хадзіла ямагла легендаў і здагадак. Сёння я маю скасаць: мая вага 76 кг і рост 184 см. А то чаго толькі не было скасаць: і 84 кг, і 95 кг. Цікава, што з гэтым пагаджаўся і мой трэнер.

— **Відаць, мудры чалавек. Дарчы, хто ён?**

— Відомы ў недалёкіх мінулым спартсмен Ігар Вячаслававіч Астапковіч, якому хачу скасаць вялікі дзякуй. Карыстаючыся момантам, самяя цёплыя словы майму першаму настаўніку Валерыю Аляксеевічу Варанцову, маме Любові Васільеўне, бацьку Уладзіміру Іванавічу, мужу Алегу, які ўвесь час дапамагаў мне і верыў у мяне.

— **Нікога не забыла?**

— Пачкайце, асаблівыя словы ўдзячнасці яшчэ аднаму чалавеку — Прыгоннікуву Эдуарду Рыгоравічу. У свой час мне надалі быць вясляркай. А я паглядзела, як з'яўляўся дзяўчыны і хлопцы працуюць вёсламі. Вада ўперамку з ільзінамі. Не, падумала, вяславанне — гэта не для мяне. Тады Эдуард Рыгоравіч сказаў: «Давай, Аксана, паспрабуй заняцца тым, што табе даспадобы». Так вось і нарадзілася алімпійская чэмпіёнка Аксана Мянёва.

— **Перад фіналам ты была ў псіхалага?**

— Некалькі разоў. Думаю, што гэта таксама мне дапамагло.

— **На ноч свечку ставіла на ўдзачу?**

— Яшчэ падчас ўрачыстых правадзінаў у Мінску паставіла свечку. А потым, перад самым ад'ездам — у родным Магілёве.

— **Якое зараз самае запаветнае жаданне?**

— Відма ж, добра адлачыць. Праўда, напачатку адгуляем з мужам на вяселлі ў нашых магілёўскіх сяброў, потым плануем наведаць парачку камерцыйных турніраў, а далей — адлачынак. Я ўжо думкамі на моры, дзе можна хоць ненадоўга пра ўсё забыць і проста адцягнуцца па поўнай.

Уладзімір ЭДАНОВІЧ, г. Пекін.

МЕДАЛЬНЫ ЗАЛІК

Месца	Краіна	Золата	Серабро	Бронза	Усяго
1.	Кітай	45	14	20	79
2.	ЗША	26	27	28	81
3.	Вялікабрытанія	16	10	11	37
4.	Расія	13	14	18	45
5.	Аўстралія	11	12	12	35
6.	Германія	11	8	9	28
7.	Паўднёвая Карэя	8	10	6	24
8.	Японія	8	6	9	23
9.	Італія	6	7	7	20
10.	Украіна	5	5	8	18
11.	Францыя	4	12	14	30
12.	Нідэрланды	4	5	4	13
13.	Ямайка	4	3	0	7
14.	Румынія	4	1	3	8
15.	Іспанія	3	5	2	10
16.	Польшча	3	4	1	8
17.	Новая Зеландыя	3	1	5	9
18.	Славякія	3	1	0	4
19.	Канада	2	6	5	13
20.	Кенія	2	4	2	8
21.	БЕЛАРУСЬ	2	3	8	13
22.	Чэхія	2	3	0	5
23.	Данія	2	1	3	6
24.	Паўночная Карэя	2	1	3	6
25.	Эфіопія	2	1	0	3
26.	Швейцарыя	2	0	3	5
27.	Грузія	2	0	2	4
28.	Куба	1	6	6	13
29.	Казахстан	1	3	4	8
30.	Зімбабвэ	1	3	0	4
31.	Азербайджан	1	2	2	5
32.	Нарвегія	1	2	2	5
33.	Славенія	1	2	2	5
34.	Турцыя	1	2	1	4
35.	Балгарыя	1	1	3	5
36.	Інданезія	1	1	3	5
37.	Фінляндыя	1	1	1	3
38.	Манголія	1	1	0	2
39.	Тайланд	1	1	0	2
40.	Эстонія	1	1	0	2
41.	Бразілія	1	0	5	6
42.	Аргенціна	1	0	1	2
43.	Індыя	1	0	1	2
44.	Мексіка	1	0	1	2
45.	Бахрэйн	1	0	0	1
46.	Камерун	1	0	0	1
47.	Панама	1	0	0	1
48.	Туніс	1	0	0	1
49.	Венгрыя	0	4	1	5
50.	Швэцыя	0	3	0	3
51.	Узбекістан	0	2	3	5
52.	Аўстрыя	0	1	2	3
53.	Грэцыя	0	1	2	3
54.	Літва	0	1	2	3
55.	Алжыр	0	1	1	2
56.	Кіргізія	0	1	1	2
57.	Калумбія	0	1	1	2
58.	Сербія	0	1	1	2
59.	Харватыя	0	1	1	2
60.	Антыльскія астравы	0	1	0	1
61.	В'етнам	0	1	0	1
62.	Дамініканская рэспубліка	0	1	0	1
63.	Малайзія	0	1	0	1
64.	Партугалія	0	1	0	1
65.	Сінгапур	0	1	0	1
66.	Трынідад і Табага	0	1	0	1
67.	Чылі	0	1	0	1
68.	Эквадор	0	1	0	1
69.	ПАР	0	1	0	1
70.	Арменія	0	0	5	5
71.	Тайвань	0	0	3	3
72.	Афганістан	0	0	1	1
73.	Венесуэла	0	0	1	1
74.	Егіпет	0	0	1	1
75.	Ізраіль	0	0	1	1
76.	Іран	0	0	1	1
77.	Латвія	0	0	1	1
78.	Марока	0	0	1	1
79.	Таджыкістан	0	0	1	1
80.	Тога	0	0	1	1

Па стану на 18.00 19 жніўня.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 21.08.2008 г.	
1 долар ЗША	2 111,00
1 еўра	3 114,67
1 латыўскі лат	4 429,76
1 літоўскі літ	902,10
1 фунт стэрлінгаў	3 927,62
1 польскі злоты	940,87
1 расійскі рубель	86,40
1 украінская граўня	458,86
1 шведская крона	331,42
1 швейцарскі франк	1 926,36

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Родная газета на роднай мове

21 ЖНІЎНЯ 2008 г.
ЧАЦВЕР
№ 156
(26269)
Кошт 450 рублёў
ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІЎНЯ 1917 Г.

ГАРАЧЫ ПЯСОК

На беразе возера Паперня Пружанскага раёна.

Сяды «Кінг Конга»

У Віцебску на цэнтральных праспектах з'явіліся вялікія белыя сляды — такім чынам супрацоўнікі ДАІ прыцягваюць увагу пешаходаў да небяспечнасці пераходзіць дарогу толькі там, дзе гэта дазволена.

Сляды нагадваюць аб тым, што тут часта пад колы аўтамабіляў траплялі людзі.

Побач на інфармацыйных стэндах ёсць адпаведная статыстыка траўматызму і смертнасці пешаходаў на гэтых участках.

Ню-хаў плануецца прымяніць і ў іншых гарадах рэгіёна.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ГАСПАДАРКІ ПЕРАСЯГНУЛІ НАМАЛОТ 8 МЛН ТОН ЗБОЖЖА

Гаспадаркі Беларусі ў першай палавіне 20 жніўня перасягнулі намалот 8 мільёнаў тонаў збожжы, паведаміў кіраўніцтвам сельскай гаспадаркі і харчавання.

У Мінсельгасхарчы адзначылі, што восьміміліённы рубеж збожжы дасягнуць у суверэннай Беларусі ўпершыню. На гэты час збожжавыя на прысядзібных участках скошаны на 28,8 тыс.га, што складае амаль 22 працэнты заплававонай плошчы. Намалочана 98 тыс.т збожжы.

Найбольш актыўна ідзе ўборка на прысядзібных участках у Гомельскай вобласці, дзе скошана 46,4 працэнта. У іншых рэгіёнах гэты паказчык значна ніжэйшы. Таму Мінсельгасхарч звярнуўся з просьбай да раённых камітэтаў сельскай гаспадаркі і харчавання актывізаваць дапамогу насельніцтву. У гэтым годзе плошча збожжавых на асабістых участках складае 132,3 тыс. га і ў параўнанні з мінулым годам скарацілася на 12 працэнтаў, хоць вырошчванне збожжавых каласавых выгада насельніцтва. Асноўная частка ўраджаю прадаецца сельгасарганізацыям. Штогод ад уладальнікаў прысядзібных участкаў наступнае не менш як 350—400 тыс.тон збожжы. У асобных рэгіёнах ураджайнасць збожжавых на участках насельніцтва нават перасягае паказчыкі сельгасарганізацыяў. Цяпер яна складае 34 ц/га.

Вядзецца абмалот збожжавых і ў сялянскіх фермерскіх гаспадарках. Збожжавыя тут размешчаны на 37,3 тыс.га. Скошана ўжо 10,6 тыс.га і атрымана 36,6 тыс.тон збожжы пры ўраджайнасці 34,3 ц/га.

ЖНІВО-2008

Усяго па краіне: 7 міль. 914,58 тыс.тон; 89,86%; 38,61 ц/га.

Віцебская: 908,91 тыс.тон; 78,59%; 33,74 ц/га.

Гродзенская: 1 міль. 556,99 тыс.тон; 91,56%; 49,89 ц/га.

Мінская: 2 міль. 020,91 тыс.тон; 88,67%; 38,35 ц/га.

Магілёўская: 1 міль. 151,37 тыс.тон; 89,51%; 39,92 ц/га.

Брэсцкая: 1 міль. 239,81 тыс.тон; 95,14%; 37,45 ц/га.

Гомельская: 1 міль. 036,59 тыс.тон; 97,02%; 32,19 ц/га.

Намалочана Убрана Ураджайнасць

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

МАДРЫДСКАЯ АВІЯКАТАСТРОФА: 150 ЗАГІНУЛЫХ
Падчас разгона самалёта, які рыхтаваўся да вылету з аэрапорта «Барнаса», у яго загарэўся левы рухавік. Лайнер выехаў за межы ўзлётна-пасадкачнай паласы і разваліўся на некалькі частак.

У ВІННІКУ КАНФЛІКТУ З ГРУЗІЯЙ РАСІЯНЕ ЗАПАВАЖАЛІ СВАЮ АРМІЮ
Дзеянні расійскай арміі ў зоне грузіна-паўднёваасецінаскага канфлікту радыкальна памяншалі стаўленне расіян да ўзброеных сілаў РФ.

«Асноўныя пацукі, якія адчуваюць расіяне, калі кажуць аб узброеных сілах нашай краіны, гэта гонар, павага і надзея», — паведаміў гендырэктар Усерасійскага цэнтру даследавання грамадскай думкі Валерый Фёдарав. Паводле яго слоў, гонар за расійскую армію адчуваюць 30 працэнтаў рэспандэнтаў, ад сваёй павязе да яе заявілі 29 працэнтаў апытаных, надзея на яе ўскладаюць 25 працэнтаў расіян.

«Гэта радыкальны пераварот у стаўленні грамадзян Расіі да нашых узброеных сілаў», — лічыць гендырэктар УЦДГД. Ён паведаміў, што тры гады таму на пытанне, ці здольная наша армія абараніць Расію ў выпадку рэальнай ваеннай пагрозы, адмоўна адказалі 33 працэнты апытаных. Сёння жкі асобаў, якія захоўваюць гэтакі меркаванне складае толькі 11 працэнтаў.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «РАСІЯ ДЗЕЙНІЧАЛА Ў АДПАВЕДНАСЦІ З РАШЭННЕМ, ЗАЦВЕРДЖАНЫМ УСІМІ КІРАЎНІКАМІ ДЗЯРЖАЎ СНД, УКЛЮЧАЮЧЫ ГРУЗІЮ»

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка, які знаходзіцца гэтымі днямі ў Сочы (Расійская Федэрацыя), 20 жніўня сустраўся з прэзідэнтамі Паўднёвай Асеціі і Абхазіі. Сустрэча адбылася па ініцыятыве абхазскага і паўднёваасецінскага бакоў.

Кіраўнік беларускай дзяржавы падрабязна расказаў аб перадгісторыі жывеньскага канфлікту ў Паўднёвай Асеціі: «Гэтую сем гадоў прэзідэнт Грузіі прапанаваў (кіраўнікам дзяржаў СНД) заперці ў «цяжкім» Абхазію, блакіраваць яе і фактычна паставіць на мяжу кастарофы народ, урад, дзяржаву, якая там ствараецца. Хто першы сказаў, што гэтага не будзе і, калі штосьці адбудзецца, мы будзем першыя паступаць прадукты харчавання гэтаму народу? Гэта была Беларусь. Я катэгарычна адмовіўся падпісаць гэты прапанаваў кіраўнікоў дзяржаў СНД ён не прайшоў. Гэта для гісторыі. Наконт трэба было апраўдавацца. Я хоць і не самы стары прэзідэнт, але старажытны сярод кіраўнікоў дзяржаў Садружнасці, і ўсё гэта адбылася на маіх вачах».

Прэзідэнт Беларусі падкрэсліў, што «не расіяне стварылі гэты канфлікт у Асеціі і Абхазіі — гэта была праблема Грузіі, гэта была спрэчка народаў».

Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «І народ Паўднёвай Асеціі, і народ Абхазіі ведалі, што ў складзе Грузіі яны жыць не могуць. І ўзнік канфлікт. Я памяню гэта пасяджанне кіраўнікоў дзяржаў СНД, калі паўднёваасеціні і абхазскі бакі выказалі абурэнне ад імя сваіх народаў. Грузіны вуснамі свайго прэзідэнта папрасілі міжнародную супольнасць умяшчацца і ўвесці міратворчы кантэнт. Тады разваліўся СССР. Усе былі ў эйфарыі. Навошта суэстанвай супольнасці былі патрэбны гэтыя канфлікты? І яны разваліліся, і там: і ў Абхазіі, і ў Асеціі, і ў Прыднестров'і нікому нічога не трэба было. І яны (прадстаўнікі міжнароднай супольнасці) тады па чарзе не ездзілі, не абаранялі ні асецінскі народ, ні грузінаў, ні абхазцаў. Па просьбе прэзідэнта Грузіі (я гэта добра памяню) мы прынілі рашэнне. Яны першыя сказаў: вайскі туды не паліць — наша Канстытуцыя гэта забараняе. У Расіі ж было шмат унутраных праблем, яе раздзіралі да канфілікты, ёй не да гэтага было. Расія спыталася: як быць? І мы, кіраўнікі дзяржаў СНД, прынялі рашэнне ўгаварыць прэзідэнта Расіі накіраваць у Паўднёвую Асецію і Абхазію расійскіх міратворцаў, гэта значыць, па просьбе грузінскага прэзідэнта былі накіраваны міратворцы. Вось у чым праўда, у чым ісціна. І што я адбылося цяпер? Расія выканала гэты абавязак. Прайшоў час, і ні разу грузінскі бок не сказаў: расіяне, ідзіце з Асеціі як міратворцы і давайце будзем думаць пра нейкія іншыя міратворчы сілы. Вазьміце стэнгаграмы і пачытайце — у расіяны яны ёсць. Усёды прэзідэнт Грузіі дзякуе Расіі за тую намаганні, якія яны прыкладзе па міратворчым у Паўднёвай Асеціі і Абхазіі. Усёды. Ён нідзе не сказаў, не ўнёс у парадак дзеянняў іншыя міратворчыя ўдзельнікі (а ён меў на гэта права) ад вывадзе міратворцаў, ён толькі дзякаваў Расіі за тое, што ідэнт захоўвае мір. І выйсця ў Расію не было. Яна павінна была выконваць сваю міратворчую місію, каб першае. А па-другое, яна, атрымаўшы аплывуць такім чынам, што павінна была ўмяшчацца і потым я катэгарычна супраць таго выказаў, што вядуць міратворцаў, яны таго, спецыяльна павінны прапрацаваць канкрэтныя прапановы па шырэйшай эканамічнага супрацоўніцтва Беларусі з Паўднёвай Асеціяй і Абхазіяй».

Прэзідэнт Беларусі падкрэсліў, што «не расіяне стварылі гэты канфлікт у Асеціі і Абхазіі — гэта была праблема Грузіі, гэта была спрэчка народаў».

Кіраўнікі Паўднёвай Асеціі і Абхазіі ў ходзе гутаркі праінфармавалі Аляксандра Лукашэнка аб тым, як развіваўся канфлікт і як да яго рыхтавалася Грузія. У прыватнасці, паведамілі аб удзеле ў баявых дзеяннях наёмнікаў, у тым ліку і з некаторых краін СНД. Яны папрасілі Прэзідэнта Беларусі вынесці абмеркаванне сітуацыі ў Паўднёвай Асеціі і Абхазіі на бліжэйшае пасяджанне Вышэйшага Дзяржаўсваэта Сюзьнай дзяржаў Беларусі і Расіі. Аляксандр Лукашэнка сказаў аб тым, што гэту тэму неабходна таксама абмяркоўваць і ў рамках СНД, яшчэ раз нагадаўшы, што рашэнне аб увядзе міратворцаў у свой час падлісалі ўсе без выключэння ўдзельнікі гэтай арганізацыі.

Па выніках сустрэчы з кіраўнікамі Паўднёвай Асеціі і Абхазіі Прэзідэнт Беларусі даў даручэнне кіраваць у гэтых рэгіёнах групу беларускіх спецыялістаў, якія б на месцах падрабязна знаёміліся з сітуацыяй і вызначылі, якія мераў гуманітарную дапамогу неабходна ўзяць сюды накіраваць. Акрамя таго, спецыяльна павінны прапрацаваць канкрэтныя прапановы па шырэйшай эканамічнага супрацоўніцтва Беларусі з Паўднёвай Асеціяй і Абхазіяй.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

ЗША І ПОЛЬШЧА ПАПІСАЛІ ДАГАВОР АБ РАЗМЯЖЧЭННІ АМЕРЫКАНСКАЙ ПРА

Дзяржсакратар ЗША Кандаліза Райс і міністр замежных спраў Польшчы Радаслаў Сікорскі ўчора, 20 жніўня, падпісалі ў Варшаве дагавор аб раз

БЕЛАРУСЬ — ІРАН: спрыяльныя ўзаемаадносіны

Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Генадзь Навіцкі прыняў Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Ісламскрай Рэспублікі Іран у Рэспубліцы Беларусь Абдальхаміда Факры, які пакідае нашу краіну пасля чатырохгадовага знаходжання ў ёй.

На сустрэчы Генадзь Навіцкі ў прыватнасці адзначыў, што пры актыўным удзеле ў тым ліку спадара Факры мелі месца відзіты прэзідэнтаў дзвюх краін у Іран і Беларусь. І гэтыя кульмінацыйныя моманты двухбаковага ўзаемаадзяснення надалі новы імпульс адносинам паміж краінамі. Паводле слоў старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу, у апошнія гады актывна развівалася гандлёва-эканамічныя адносіны. У 2007 годзе забяспечана станоучае сальда ў гандлі з Іранам у памеры 57 млн долараў. Двухбаковы таваразварот павялічыўся ў 2 разы і склаў амаль 76 млн долараў. Беларускі экспарт дасягнуў 66,5 млн долараў, імпарт — 9,4 млн долараў. Летась Беларусь актывна пастаўляла ў Іран сінтэтычныя валокны, кар’ерыя самазавалы, калійныя ўгнаенні і інш., завозіла — камплектуючыя ў межах зборачнай вытворчасці аўтамабіляў «Саманд», прадукты харчавання, вырабы з пластыка і тавары медыцынскага прызначэння. У межах развіцця прававой базы бакамі падпісаны 24 міждзяржаўныя і міжрадавыя дакументы.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Узровень зарэгістраванага беспрацоўя ў пяці раёнах перавышае 2 працэнты

Паводле аперацыйных даных, з пачатку гэтага года капазчы зарэгістраванага беспрацоўя знізіўся ў 73 раёнах Беларусі, на ранаейшым узроўні застаўся ў 29 раёнах і ў 28 — павысіўся. Аб гэтым паведамлілі ў галоўным упраўленні палітыкі занятасці і наараднанасці Міністэрства працы і сацыяльнай абароны.

На 1 жніўня ў 60 раёнах рэспублікі беспрацоўе не перавышала 1 працэнт да колькасці эканамічна актывнага насельніцтва, у 55 раёнах яго склала 1—1,5 працэнта, у 13 дасягала 1,6—2 працэнтаў. А ў пяці раёнах Беларусі узровень зарэгістраванага беспрацоўя быў звыш 2 працэнтаў.

Гэта Ганцавіцкі і Іванаўскі раёны Брэсцкай вобласці (2,8 працэнта), Паступіцкі раён Віцебскай вобласці (2,3 працэнта), Брагінскі і Рэчыцкі раёны Гомельскай вобласці (2,1 працэнта).

Колькасць беспрацоўных, зарэгістраваных у дзяржаўнай службе занятасці, на 1 жніўня гэтага года складала 423 тыс. чалавек — на 9,5 працэнта менш у параўнанні з 1 жніўня мінулага года. Узровень зарэгістраванага беспрацоўя ў рэспубліцы быў 0,9 працэнта ад эканамічна актывнага насельніцтва краіны (год таму гэты паказчык быў роўны 1 працэнт).

БЕЛТА.

Міхаіл ПАЎЛАЎ: «Школа павінна навучыць дзяцей адэкватнай самаацэнцы»

Кожнаму навучальнаму году папярэднічаюць жывёныя педагогічныя канферэнцыі, якія праходзяць гэтымі днямі ва ўсіх раёнах краіны. Учора ў Палацы Рэспублікі на свой педагогічны форум сабраліся работнікі сталічнай сістэмы адукацыі.

Міністр адукацыі Аляксандр Радзюкоў, які ўзяў удзел у педагогічнай канферэнцыі, падкрэсліў у сваім выступленні вялікую ролю педагогаў сталіцы для нацыянальнай сістэмы адукацыі: «Сталічны педагог — гэта лакаматыў усёй сістэмы адукацыі. Абсалютна з усімі праблемнымі пытаннямі я іду да іх, цікаўлюся іх меркаваннем, выслухоўваю ўсе думкі, якія зусім неабавязкова супадаюць з афіцыйнай пазіцыяй. Гэта няпростая задача — вызначаць са зместам адукацыі. Але 17-дзённа навучыла нас працаваць з новымі падручнікамі, новымі вучэбнымі планами, па новых вучэбных тэхналогіях».

У сувязі з пераходам беларускай школы на 11-гадовае навучэнне была падрыхтавана ўся неабходная база: вучэбныя планы, праграмы, метадычныя рэкамендацыі. На думку міністра, настайнікі гатовыя працаваць у новых умовах і забяспечваць высокую якасць навучальнага працэсу.

— Добрая адукацыя — як паветра: ім дыхаеш, але не адчуваеш, — падкрэсліў Аляксандр Радзюкоў. — Аднак варта толькі спыніць доступ

СЕНА ЗГАРЭЛА

Працаўнікі РСЦП «Янава», што ў Веткуіскім раёне, нарыхтавалі яго на зімова-стойлавы перыяд для буйной рагатай жывёлы і змясцілі пад паветамі.

І вось у адным з іх, дзе знаходзілася 150 тон кармоў, нечакана адбылося ўзгаранне. Пажар прайшоўся і па шыферным даху, які быў таксама знішчаны.

Зараз выяўляюцца прычыны яго узнікнення. Адна з версій — дзіцячае свавольства.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

гэтага паветра... Так, мы адмовіліся ад дыферэнцыяцыі і прафілізацыі навучэння, але ў дзяцей будзе магчымасць рэалізаваць свой уласны патэнцыял праз факультатывныя заняткі, у залежнасці ад іх схільнасцяў і інтарэсаў. Гэта больш гібкая сістэма. Факультатывныя заняткі будуць педагогам аплачывацца, але хачу папярэдзіць настаўнікаў, што іх чакае канкурэнцыя. Для гарадскіх школ мінальна напалунальнасць факультатывнай групы складае 5 чалавек, а для сельскіх — 3. Але каб дзіця наведвала факультатыв, яго трэба будзе зацікавіць».

Міністр звярнуў увагу на высокую захарварналасць выхаванцаў сталічных дашкольных устаноў: калі па краіне на кожнага выхаванца прыпадае ў сярэднім 10 дзён пропускаў у год, у Мінску гэты паказчык складае 17 дзён. Зразумела, што ў мегаполісе стрымліваць той жа рытм больш праблематычна, тым не менш здароўе дашкольнікаў трэба надаваць больш увагі. Аляксандр Радзюкоў паабяцаў, што выхавальнікам дашкольных устаноў будзе вернута ранейшая працягласць вольнага часу, а іх заробная плата павысцца. Увогуле праект бюджэту на 2009 год уагулעדжджае павелічэнне выдаткаў на адукацыю на 36 працэнтаў у параўнанні з 2008 годам. Выдзеленыя сродкі будуць накіроўвацца на павышэнне заробатнай платы настаўнікам і выхавальнікам, умацаванне матэрыяльнай базы навучальных устаноў, набыццё новага

абсталявання і выданне сучасных падручнікаў.

— Агульнавядома, што прыярэатэты ў сферы адукацыі змясціліся апошнім часам у бок вышэйшай адукацыі, — засяродзіў увагу педагогаў старшыня Мінгарадкама Міхаіл Паўлаў. — Штогод тры чвэрці пупускіноў сталічных школ паступаюць у ВНУ, а гэта тысячы маладых людзей. Аднак горад чамусьці адчувае сёння востры дэфіцыт спецыялістаў у многіх сферах: асабліва не хапае гораду урачоў і педагогаў дашкольных устаноў. Працягвае абвастрацца і дэфіцыт рабочых кадраў. Задаець сваім дзецям на першым уроку пытанне: «Хто з іх жадае жыць у камфортнай сучаснай кватэры, без праблем атрымліваць у бальніцы медыцынскую дапамогу, адаць свайго малаго ў дзіцячы садок, дзе будзе поўны камплект педагогаў, медыцынскіх сёстраў і абслуговага персаналу? А затым пашчаюцца ў выпускнікоў, хто з іх хоча быць будаўніком, швачкай, тэхнікам, стаць ля станка на вытворчасці? Якія будуць адказы, няцэлка згададзя... Мяркую, што школа павінна навучыць дзяцей, асабліва старшакласнікаў, адэкватнай самаацэнцы, пераканаць дзіця ў яго бацькоў знайсці іншы шлях прафесійнага самавызначэння, паказаць яму высокую запатрабаванасць рабочых прафесій, дапамагчы атрымаць спецыяльнасць, стаць на ногі. А калі пасля заканчэння школы ці іншай наву-

чальнай установы выпускнікі атрымаюць на біржы працы дапамогу па беспрацоўі — гэта ганьба для ўсіх нас, дарослых.

Паводле даных сацыялагічных даследаванняў, сярэд сталічнай моладзі расце колькасць ахвотнікаў працаваць у сферы гандлю, грамадскага харчавання, сувязі, дзяржаўнага кіравання, адначасова з гэтым зніжаецца прафесійная арыентацыя на работу ў прамысловасці, будаўніцтве, адукацыі, ахове здароўя.

— Фінансаванне адукацыі мы лічым прыярэатэтным і накіроўваем на рамонтны, развіццё ўстаноў адукацыі, сацыяльнае падтрымку педагогаў вельмі сур’ёзныя сродкі. Але нас трывожыць тая акалічнасць, што яны не заўсёды выкарыстоўваюцца рацыянальна. Я маю на ўвазе аўральны характар работ у многіх установах адукацыі, а там, дзе аўрал, заўсёды церпіць якасць і адсутнічае належны кантроль. І гэта сітуацыя паўтараецца з год у год, — падкрэсліў мэр горада. — Між іншым, наперадзе навучальных устаноў чакае пераход на фінансавана-гаспадарчую самастойнасць. Як сведчыць вопыт маскоўскіх калег, там, дзе гэта адбываецца, кіраўнікі становяцца больш адказныя за качачыя вынікі. Галоўны складнік рацыянальнага размеркавання сродкаў — не толькі спецыяльныя эканамічныя веды, але і высокі маральны якасць кіраўнікоў навучальных устаноў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

СЁЛЕТА КОЛЬКАСЦЬ ВЫЛУЧАНЫХ КАНДЫДАТАЎ УДВАЯ МЕНША, ЧЫМ У МІНУЛЫЯ ВЫБАРЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У фарміраванні ўчастковых выбарчых камісій партыі таксама праявілі недастатковую зацікаўленасць. Найбольш актывна накіроўвалі сваіх прадстаўнікоў у склад ўчастковых выбарчых камісій гарадскія аб’яднанні БРСМ, Бялая Русь, Федэрацыя прафсаюзаў, Саюз жанчын, Аб’яднанне ветэранаў і Саюз афіцэраў. Імі было накіравана больш за 10 тысяч прадстаўнікоў. Удзел палітычных партый у фарміраванні выбарчых камісій ў дзесяць разоў ніжэйшы. У склад ўчастковых камісій імі было накіравана трохі больш за 1000 чалавек. Цэнтральная выбарчая камісія рэкамендала органам, якія фарміруюць камісіі, больш уключачь у іх склад прадстаўнікоў партый. У выніку ў склад ўчастковых выбарчых камісій уключаны 161 прадстаўнік палітычных партый.

— Хацелася, каб іх было больш, — заўважыў сакратар ЦКВ. — Але калі мы пачалі аналізаваць, то аказалася, што не ўсе палітычныя партыі з адказнасцю паставіліся да пытання фарміравання ўчастковых выбарчых камісій і часам накіроўвалі ў іх склад цалкам выкладчыкоў людзей. Сярод прадстаўнікоў партый аказаліся грамадзяне, якія былі судзімыя за крмінальнае злачынства, альбо які жывуць далёка за межамі выбарчага участка і нават — за мяжой. Акрамя таго, больш за палову ўсіх палітычных партый увогуле не прынялі ўдзелу ў фарміраванні ўчастковых выбарчых камісій.

Адным з найбольш адказных этапаў выбарчай кампаніі з’яўляецца вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты. Заканадаўства краіны прадстаўляе права вылучаць кандыдатаў палітычным партыям, працоўным калектывам і грамадзянскім шляхам збору подпісаў. Усяго па Беларусі было 455 заяў на рэгістрацыю ініцыятыўных груп. Зарэгістраваны 424. Сёлета працынт адмоў у рэгістрацыі ініцыятыўных груп у параўнанні з мінулымі парламентарнымі выбарамі ў 2004 годзе аказваўся ўдвая меншым.

Сярод асобаў, якія вылучаліся ад грамадзян шляхам збору подпісаў, 113 (27 працэнтаў) з’яўляюцца членамі палітычных партый, у тым ліку 91 чалавек — апазіцыйных. Шляхам збору подпісаў вылучаны грамадзяне, якія належалі наступным партыям: 1 — Беларускай агарарнай, 1 — Беларускай партыятычнай, 19 — Беларускай сацыял-дэмакратычнай («Грамада»), 16 — Камуністычнай партыі Беларусі, 27 — Аб’яднанай грамадзянскай, 9 — Ліберальна-дэмакратычнай, 21 — БНФ, 18 — Партыі камуністаў Беларускай, 1 — Рэспубліканскай партыі працы і справядлівасці. Най-

большая колькасць партыйцаў былі вылучаны шляхам збору подпісаў у Гомельскай (37,7 працэнта) і Гродзенскай (36,8 працэнта) абласцях, найменшая — у Магілёўскай (14,5 працэнта).

Аб намеры ўзяць удзел у выбарах і зарэгістраваны ініцыятыўныя групы заявілі практычна ўсе лідары партый і многія партыйныя актывісты: Калекян, Лябедзька, Шухвевіч, Ляўкоўчык, Пазняк, Вячорка і іншыя. Сфарміравалі ініцыятыўныя групы і ўключыліся ў збор подпісаў 42 дэлегаты Палаты прадстаўнікоў дэюагача склікання і 17 кіраўнікоў выканавчых камітэтаў і Саветаў дэпутатаў базавага і абласнога узроўня. Большасць з іх адначасова вылучаліся і ад працоўных калектываў.

— Умовы для работы ініцыятыўных груп былі нармальныя, — адзначыў Мікалай Лазавіч. — Яны працавалі ў спакойных абставінах, пераходоў для збору подпісаў практычна не было. Адназначныя факты няправільных адносінаў мсцовых уладаў да членаў ініцыятыўных груп былі, але яны адразу атрымлівалі адпаведную аідку ЦКВ. На халь, з 424 ініцыятыўных групай сапраўды працявалі ініцыятывы, сабралі неабходную колькасць подпісаў і прадставілі іх у аагровыя выбарчыя камісіі толькі 323. Астатнія са сваёй задачай не справіліся. Больш за тое, некаторыя з іх нават не спрабавалі збіраць подпісы. Некаторыя пасля рэгістрацыі нават не забралі свае пасведчаны.

З 15 зарэгістраваных беларускіх палітычных партый права вылучэння кандыдатаў непасрэдна ад палітычнай арганізацыі вырасталі толькі 8. Сярод кандыдатаў, вылучаных партыямі, 6 членаў Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі («Грамада»), 15 членаў Камуністычнай партыі Беларусі, 13 — Аб’яднанай грамадзянскай партыі, 7 — Ліберальна-дэмакратычнай, 4 — БНФ, 9 — Партыі камуністаў Беларускай, 4 — Рэспубліканскай партыі і справядлівасці, і 1 — Рэспубліканскай партыі.

За работай Цэнтральнай і абласных ўчастковых камісій назіраюць прадстаўнікі палітычных партый, грамадскіх аб’яднанняў і працоўных калектываў, у тым ліку і міжнародныя назіральнікі. На сёння зарэгістраваны 5 назіральнікаў ад розных палітычных партый. Больш за 150 міжнародных назіральнікаў працуюць у аагровых выбарчых камісіях. У Беларусі працуюць 89 міжнародных назіральнікаў, якія прадстаўляюць 25 дзяржаў і 3 міжнародныя арганізацыі: 30 — Выканкам Снд, 5 — Міжпарламенцкую Асамблею Снд і 54 — БДПЧ АБСЕ.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

Нацбанк увёў у абарачэнне памятнаы манеты «Вялікая белая чапля»

Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь 20 жніўня увёў у абарачэнне памятныя манеты серыі «Пушка года» — «Вялікая белая чапля».

Гэта сярэбраная манета наміналам Вr10, пробай сплава 925, масай 16,81 г, дыяметрам 32,00 мм і медна-нікелевая манета наміналам Вr1, масай 13,16 г, дыяметрам 32,00 мм.

Абзац

■ Колькасць вакансій у Мінску ў 6,6 раза перавышае лік беспрацоўных. На 1 жніўня ў сталіцы налічвалася 23,6 тыс. свабодных месцаў, з іх 19 — па рабочых спецыяльнасцях. Найбольш запатрабаваныя ў Мінску рабочыя будаўнічых прафесій, вадацелі аўтамабіляў, зваршчыкі, электрыкі, слесары, мантажнікі, токары, кухары, прадаўцы прадуктоваў тавараў, прыбярэшнікі і г.д. Цікай за ўсё знайсці працу эканамістам, юристам, тэхналагам, механікам, выкладчыкам некаторых дысцыплін.

■ У выніку ДТЗ у Клецкім раёне загінулі тры чалавек. Вадацелі і пасажыр мікрааўтобуса, які сутыкнуўся з аўтамабілем «Урал», загінулі на месцы, трыя пасажыраў дастаўленыя ў бальніцу, з якіх жанчына пенсійнага ўзросту памерла.

■ У Мінску падчас заключнага канцрта Іркуцкага музычнага тэатра памёр заслужаны артыст Расіі Вячаслаў Дыньчын. Тэатр знаходзіцца тут на гастралях. Да свайго 65-годдзя артыст не дажыў некалькі месяцаў. Смерці папярэднічалі два інфаркты, перанесеныя раней.

■ Беларусь увяла на тры гады антыдэмпінгавую пошліну на ўкраінскую карамель. Такое рашэнне змяшчаецца ў пастаноўе Савета Міністраў Беларусі № 1178.

■ Супрацоўнікі Гродзенскага РАУС выявілі і знішчылі самагонны міні-завод ў лесе каля вёскі Азёры Гродзенскага раёна. Знішчана 100 л самагону, 1,5 тыс. л брагі, а таксама абсталяванне. Парушалікам пагражае штраф, у т.л. і за няясненне страты навакольнаму асяроддзю — высечку дрэваў на дрывы, выпаленую брагай зямлю.

■ Залатыя алімпійскія медалі з улікам матэрыялаў, з якіх выраблены, каштуюць крыху больш \$216, піша MarketWatch. Яны амаль цалкам складаюцца з сербра і ўтрымліваюць усяго 6 грамаў золата, неабходнага для яго пакрыцця.

Поўны абзац

■ У канадскім горадзе Таронта 23-гадовая жанчына зайшла ў райсавы аўтобус з малаком і некалькі разоў ударыла ім вадацеля. Яна абвінавачана вадацелю ў тым, што ён не спыніўся на прыпынку, калі яна стаяла там. Пашкоджанні атрымалі яшчэ два чалавекі. Ей прад’яўлены абвінавачванні ва ўзброеным нападзе.

■ Адзін з галадзкіх начных клубаў зоймецца вытворчасцю электраэнергіі за кошт людзей, якія танцоўць. Распрацавана спецыяльнае пакрыццё для падлогі, што складаецца са спіружы і магнітаў, якія дапамагаюць перапрацоўваць ціск ног на ведавальніку ў электраэнергію. Як лічыць вучоныя, з дапамогай кліентаў можна будзе вырабляць не менш за трэць электраэнергіі, якая спажываецца.

■ У італьянскім горадзе Эбаль гарадзкія ўлады прынялі закон, згодна з якім закаханыя, што працягваюць свае папкі жарсці ў машыне, атрымаюць штраф да 500 еўра. Закон уступае ў сілу, калі аўтамабіль прыпаркаваны ў публічным месцы. Гэта — не адзіны незвычайны закон, які прыняты ў Італіі гэтым летам. Паблізу Венецыі пільга будаваць пясчаныя палацы, на марскім курорце Фортэ дэй Мармі катэгарычна забараняецца стрыць газоны па выхадных. Улады Лукі забаранілі карміць галубоў у цэнтры горада, а жыхары і госці Навары не могуць збірацца па начах у парках кампаніямі больш за два чалавекі.

■ 26-гадовы жыхар Валожына, па словах яго 23-гадовай жонкі, спрабаваў звалзіць яе на вуліцы ў цэнтры горада, а таксама пабіў. Аб гэтым жанчына расказала ў сваёй заяве ў раённую пракуратуру. Паводле папярэдняй інфармацыі, ініцыянт адбыўся пасля таго, як муж нечакана ўбачыў сваю жонку на дыскатэцы.

■ Таджыкскі баксёр Дзаох Курбанаў, які выступае ў вагавай катэгорыі да 81 кг, укусіў за плячо казача падчас бою. Ініцыянт адбыўся напрыканцы трэцяга раўнда. Раэфы дыскваліфікаваў баксёра. Да моманту спынення паўднына казахстанскі спартсмен веў па ачках з лікам 12:6. Асабліва пінкнантасе выпадку надало тое, што на боі прысутнічаў былі чэмпіён свету па прафесійным боксе Эвандэр Хо-ліфілд. Менавіта ён і ў 1997 годзе паспытаў на сабе ўсю магутнасць сківі Майка Тайсона, які падчас бою адкусіў апаненту кавалак вуха.

Паводле паведамленняў прапагандыстаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

Утэрыйны поліс па абавязковым страхаванню грамадскай ответственности владельцев транспортных средств на территории Республики Беларусь серии АЖ № 1134084 считать недействительным.

Алімпійскія гульні-2008. Спецыяльны карэспандэнт перадае з Пекіна ГАЙДАРАЎ «КРОЧЫЦЬ НАПЕРАДЗЕ»!

За ўчарашні дзень на Алімпійскіх гулях у Пекіне медальны раёнак беларускай каманды мог разлічыць папоўніцца некалькімі ўзнагародамі. У пазнім раздзеле праграмы значыўся жаночы фінал у кіданні молата, дзе ў якасці прэтэндэнтка на медальны значыліся беларускі Дар’я Пчэльнік і Аксана Мянькова, а вось з раёнцы тон пачалі задаваць нашы барцы-вольнікі.

Альберт Батрыраў (66 кг) і Мурад Гайдараў (77) як па нотах пачалі раённічому «гонку», перайграўшы ў стартавых паўднынах сапернікаў з Паўночнай Карэі і Азербайджана адпаведна. Праўда, потым іх шліх развешылі. Наш спартсмен больш лёгка ваіг трапіў пад «раздзачку» ў асобе ўкраінца Андрэя Стадніка і ўступіў 0:5. Зрэшты, беларуса можа радаваць толькі тое, што яго сапернік выйшаў у фінал, дзе ва ўпарці барыцьбе прайграў турку. У сучаснальным паўднынку за права вы-

хаду ў паўфінал беларус уступіў ужо бронзавому лаўрэату цяперашняй Алімпіяды індусу Сушылу Кумары, і на гэтым завяршыў сваю пекінскую эпопею.

Другі беларускі барца Мурад Гайдараў працягнуў пераможную серыю з грузінам Легай Сагірашвілі, але ў 1/2 фіналу прайграў узбеку Саслану Цігеву. У барыцьбе за бронзу лёс у сапернікі Гайдарава, які з’яўляецца віцэ-чэмпіёнам свету 2003 года, паслаў румына Жорджыту Штэфана. Прыемна, у Паўночнай Карэі і Азербайджана адпаведна. Праўда, потым іх шліх развешылі. Наш спартсмен больш лёгка ваіг трапіў пад «раздзачку» ў асобе ўкраінца Андрэя Стадніка і ўступіў 0:5. Зрэшты, беларуса можа радаваць толькі тое, што яго сапернік выйшаў у фінал, дзе ва ўпарці барыцьбе прайграў турку. У сучаснальным паўднынку за права вы-

хадзіць выхад у фінал гонкі на 1000 метраў нашага вясяляра-адзіноч на каное Аляксандра Жукава. Такім чынам, магіляўчанін двойчы можа паспрачацца за медалі: заўтра ў вырашальным заездзе на

1000 метраў, а ў суботу — на сваёй кароннай дыстанцыі 500 метраў.

Пастыхова прайшла папярэдні раўнда наша прадстаўніца настольнага тэнісу Таццяна Кастрміна, узяўшы верх над «кідэйскай» палячакі Кіан Лі (4:2). А вось у трэцім кваліфікацыйным паўднынку беларуса не змогла супрацьстаяць Лінг Лін з Ганконга і прайграла — 0:4. Такі ж лёс быў накаваны яшчэ адной беларускай Вікторыі Паўлючыч, якая таксама ўсюху (0:4) уступіла кітаеццы Юнінг Чанг.

Сёння з раёнцы ўсе погляды беларусаў, якія знаходзяцца зараз у Пекіне, будучь скіраваны на спартыўныя стадыён «Тытушынае няздо»: тут адбудзецца старт і фініш жанчын у спартыўнай хадзе на 20 км. Гонкаў Беларусі ў гэтай дысцыпліне будучь адстойваць Рыта Турава і Алена Гінько.

Фота БЕЛТА.

Мурад ГАЙДАРАЎ, бронзавы прызёр Алімпійскіх гуляў у Пекіне у вольнай барыцьбе:

«Упэўнены, што свайго галоўнага слова я яшчэ не скажаў»

Выступленне беларускага барца-вольніка ў фінальнай схватцы за бронзавы медаль галоўны трэнер зборнай Беларусі Сяргей Гур’ев ацаніў як трымумфальнае, а перамогу 28-гадовага атлета назваў «залатой». І прычына там — вяртанне Гайдарава на барцоўскі дыяван пасля шматлікіх траўмаў, звязаных з пазваночнай грыжай. Да таго ж Мурад праводзіў паўднынах з румынам Штэфанам з забітанай нагой.

— Які ўражанні ад сённяшняга выступлення? — Безумоўна, я вельмі хацеў пазмагацца ў фінале за «золата».

— Што стала прычынай пройгрышу ўзбеку Саслану Цігеву, які перайшоў табе дарогу ў фінале? — Не ведаю. Схватка была роўнай. Тым больш што я змагаўся з ім ужо двойчы на чэмпіянатах свету. Тады ўдача была на майм баку. Зараз яна ад мяне адвярнулася. Хоць не буду грашыць на бронзавы медаль. Ён мне таксама вельмі дарагі. Значыць, так вырашыў Усявышні.

— У паўднынку за «бронзу» ты выступаў з траўмаванай нагой. Паўна, адбылася старая балычка.

— Зусім не. Я надарваў меніск яшчэ ў першай ранішняй схватцы з азербайджанцам Шамсуларваевым і на працягу ўсяго дня траўма давала аб сабе знаць. Доктар мне каляў нават абязбольвальны ўкол. Дзякуй богу, што ўсё абыхлося і я змог да пераможнага канца дзавесці паўднынак.

— Які з чатырох паўднынкаў сёння быў самым цяжкім?

— Яны ўсе аказаліся нялёгкімі. Але ж мне вельмі складана было справіцца пасля пройгрышу ўзбек. Я вельмі перажываў, што не змагу выступіць у фінале. Дзякуй трэнерам, асабіста Аляксандру Васільев

Краіна здароўя

Выпуск № 40 (96)

Бяспечнае харчаванне

«ЭНЕРГЕТЫЧНЫЯ» НАПОЇ: ЛЕПЕЙ НЕ ўЖываць, Чым ПЕРАБРАць

Энергетычныя напоі заклікаюць напоўніць энергіяй і бадзёрскае ўсё, хто стаіміся і каму трэба трэба «прысціць у сябе». Вытворцы такіх напоў сцвярджаюць, што іх прадукцыя прыносіць толькі карысць. Аднак калі яны такія цудоўныя, то чаму некаторыя краіны прадаюць іх выключна ў аптэках?

Асабіста мною заўважана, што «бадзёрная салодкая вада» найбольш папулярна сярод карыстаўцаў ў адзіцеляў, якія, магчыма, бяжуча страцілі пільнасць за рулём. Праўда, некаторыя з тых, хто спрабаваў той жа Red Bull кажуць, што ніякага спецыфічнага ўздзеяння яны не адчулі. Тым не менш, паводле інфармацыі замежных даследчыкаў, нават невялікая колькасць ужытага энергетычнага напою можа справакаваць збоі ў рабоце сардэчна-судзінскай сістэмы. Як на гэта рэагаваць? Заклікаючы прыслухоўвацца да сябе. Спадзяюся, унутраны голас дапаможа кожнаму зрабіць правільны выбар — на карысць здаровага ладу жыцця.

Светлы бок

«энергетычнай» шклянкі
□ Энергетычныя напоі накіталт Shark («Акула»), Red Bull («Раз'юшаны бык»), Flying horse («Лятаючы конь»), «Динаміт», «Бомба», «100 кВт» і г.д. з'яўляюцца ўзростам і нават стымуляваць разумовую дзейнасць.
□ Адна ўтрымліваюць больш кафэіну, іншыя — вітамінаў і вугляводаў.
□ Сцвярджаюцца, што дзеянне кубка кавы працягваецца 1—2 гадзіны, энергетычнага напою — 3—4. Акрамя таго, амаль усе такія напоі газаваныя, што паскарэе іх уздзеянне.
□ Зручна ўпакоўка дазваляе насіць напоі з сабой і ўжываць у любой сітуацыі, чаго не скажаш пра каву.

Цёмны бок

«энергетычнай» шклянкі
□ Энергетычныя напоі неабходна ўжываць дазважана. Максімальная доза — 2 шклянкі. Перавышэнне можа выклікаць скачок артыярыяльнага ціску ці ўзросту цукру ў крыві.
□ Людзям, якія пакутуюць ад гіпа- або гіпертаніі не варта ўжываць энергетычныя напоі.
□ Такія «допінгі» афіцыйна забаронены ў Францыі, Даніі, Нарвегіі, дзе яны прадаюцца ў аптэках, паколькі лічацца лекамі.
□ Вітаміны, якія ўтрымліваюцца ў напоях, не могуць змяніць мультывітамінны комплекс.
□ Як любы стымулятар, кавя, якая ўтрымліваецца ў энергетычных напоях, прыводзіць да зніжэння нервовай сістэмы. Пасля такога «ўзбадзёвання» арганізму

патрабуецца адпачынак.
□ Напоі, якія спалучаюць глюкозу з кафэінам, шкодна для маладога арганізма.
□ Даследчыкі заяўляюць, што ўздзеянне высокіх доз пэўных рэчываў, якія знаходзяцца ў энергетычных напоях, патрабуюць далейшых даследаванняў.
□ Напоі ні ў якім разе не гэта змяшчае з алкаголем, паколькі кафэін павышае ціск, а алкаголь, як вядома, яшчэ больш узмацняе гэта дзеянне.

Кампаненты, якія найчасцей сустракаюцца ў складзе энергетычных напою:

- таурин — амінакіслата, якая ў невялікіх дозах здымае стрэс і надае нам энергію;
- гуарана — лісце гэтай расліны багатае на кафэін, таму лічыцца, што гуарана змяшчае больш і ўзбадзёрае, павышае працаздольнасць;
- матэін — рэчыва, якое ўваходзіць у склад зялёнага чаю матэ, лічыцца, што экстракт гэтай дрэва перамагае голад;
- жэньшэнь — эфектыўна змагаецца са стомленасцю, дэпрэсіяй, стрэсам.

КАМЕНТАРЫЙ СПЕЦЫЯЛІСТА:

Урач-гігіеніст Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Юрый ГАРАНЮК:

— У нас ёсць пастанова № 47 «Аб дзяржаўным санітарным наглядах за напоямі, якія ўтрымліваюць танізуючыя кампаненты». Дакумент рэгламентуе нарматывы ўтрымання кафэіну ў безалкагольных і слабаалкагольных напоях — не больш за 400 мг на літр, танізуючых кампанентаў у дазволенах лекавых раслін — не больш за адну чвэрць аднаразовай тэрапеўтычнай дозы на літр. Усе «энергетычныя» напоі, якія ўтрымліваюць больш за 150 мг/л кафэіну і танізуючыя кампаненты з лекавых раслін, маркіруюцца надпісам: «Не рэкамендуецца выкарыстанне дзецьмі ва ўзросце да 18 гадоў, пры цяжарнасці і грудным выкармліванні, а таксама асобамі, якія пакутуюць ад павышанай нервовай узбуджальнасці, бяссонніцы, артрыяльнай гіпертаніі, станкардыі, глаўкомы і выражанага атэрасклерозу».

Зразумела, што вырабы, якія паступаюць у продаж, з'яўляюцца бяспечнымі. Гэта датычыцца і энергетычных напоў. Аднак бяспечна і з'яўляюцца пэўным прадуктам — рэчы розныя. Да таго ж, не сакрэт, што людзям, якія пакутуюць ад тых ці іншых хранічных захворванняў, не паказаны лішак кафэіну і цукру ў рацыёне.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Інтэрнет-кампанія адкажуе за палавою дыскрымінацыю індыйскіх эмбрыёнаў

Вярхоўны суд Індыі запатрабаваў у Google, Microsoft і Yahoo афіцыйных тлумачэнняў у сувязі з абвінавачваннямі ў рэкламе забароненых у краіне метадаў адбору эмбрыёнаў па палавой прыкмеце. Пастанова вынесена пасля разгляду звароту індыйскіх праваабарончых арганізацый.

Палавая дыспарорцыя сярод нованароджаных — адна з найбольш вострых дамаграфічных праблем Індыі. Гэтая з'ява тлумачыцца тым, што ў традыцыйных індыйскіх сем'ях спадчынікі-хлопчыкі цэнзяцца значна вышэй за дзячынцаў, і многія жанчыны, даведваючыся пра непажаданы пол у плода, імкнучыся пераключыць цяжарнасць. Цяпер у Індыі забаронена выкарыстанне любых метадаў вызначэння полу дзіцяці без медыцынскіх паказанняў. Тым не менш, па дадзеным ЮНІСЕФ, штодня ў краіне адбываецца да 7 тысяч абортў па палавой прыкмеце.

ЛЮМБАГА? НІ САГНУЦЦА, НІ РАЗАГНУЦЦА

Калі аднойчы вы не змоглі разгануцца з-за рэзкага болю ў паясніцы, значыць вас прыхвіліла люмбага (у народзе — прастрэл).

Люмбага — прыступ раптоўнага, вострага, пульсуючага, прастральваючага болю ў паясничнай вобласці. Яго могуць выклікаць празмерная нагрузка на мышцы пазваночніка, рэзкі рух, накіраваны на пад'ём цяжару ці спроба дацягнуцца да якога-небудзь прадмета. Правакуоным фактарам з'яўляецца пераахладжэнне арганізма альбо, наадварот, перагрэванне (з паліваецыю) і наступнае ахаладжэнне. Нярэдка люмбага — адна з праяў раптычнага або захворвання пазваночніка.

У час прыступу чалавек становіцца бездапаможным, застывае ў вымушанай позе, мышцы спіны напружаны, нязначны рух, чханне, кашаль абстрактна

Санітарны кантроль

Парушэнні — у кожным другім аб'екце гандлю

У ліпені праведзены санітарна-эпідэміялагічны службай падвергілі 275 аб'ектаў гандлю. Парушэнні былі выяўлены на 138 аб'ектах.

Устаноўлены факты рэалізацыі харчовых прадуктаў з завершаным тэрмінам годнасці, без маркіроўчых ярлыкоў, невыкананне ўмоў рэалізацыі прадуктаў і тавараў суседства пры захоўванні. У продажы былі прадукты без дакументаў, якія б сведчылі пра іх якасць і бяспечнасць. Да адміністрацыйнай адказнасці прыцягнутыя 138 службовых асобаў, якія аштрафаваны на суму 37 205 000 рублёў. Спынялася таксама эксплуатацыя 15 аб'ектаў гандлю і 33 гандлёвых пунктаў на рынках. Было вынесена на 45 пастановаў аб забароне на рэалізацыю прадуктаў харчавання, забаравана 118,2 кг прадукцыі негарантаванай якасці.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Фота Анастасіі КЛЕШЧУКА.

ПРЫЧЫНА ГЛУХАТЫ — ХІБ-ІНФЕКЦЫЯ

З сярэдзіны ліпеня ў сталічных медустановах распачалася імунізацыя супраць гемафілінай інфекцыі, або ХІБ-інфекцыі, дзетак ва ўзросце ад 6 да 24 месяцаў.

Бацькам зусім не пашкодзіць ведаць, што гемафілія інфекцыя мае больш за 20 клінічных праяў і можа працякаць у форме гнойных менингітаў, пнеўманіі, сепсісу, атрытаў, вострых рэспіраторных захворванняў і г.д. Большасць формаў інфекцыі працякае надзвычай цяжка і прыводзіць да інваліднасці: гэта можа быць затрымка разумовага і матарнага развіцця, зніжэнне слыху як да поўнай глухаты, парушэнні рухальнай актыўнасці і г.д. Гемафілія інфекцыя з цяжкацю паддаецца лячэнню, паколькі яе ўзбуджальнік устойлівы да антыбіётыкаў. А некаторыя выпадкі гемафіліяльнай інфекцыі ўвогуле завяршаюцца смерцю.

У Мінску ўпершыню дыягнаставалі гэту інфекцыю пачалі ў 2002 годзе. Летась у сталіцы прышчэпілі ад ХІБ-інфекцыі толькі дзяцей ва ўзросце ад 5 гадоў, якія ўваходзілі ў групы рызыкі, часта і працягла хварэлі, мелі хранічныя запаленыя захворванні лёгкіх, хварэлі на астму і г.д. Сёлета пачалі прышчэпляць усіх дзетак ва ўзросце ад 3 да 6 месяцаў і ад 6 да 24 месяцаў. У давакцынальных перыяд сярэд дзетак ва ўзросце да 5 гадоў у горадзе рэгістравалася да 150 выпадкаў найбольш цяжкіх формаў ХІБ-інфекцыі (менингітаў, эпіглыстытаў, пнеўманіі і г.д.), нават са смертным вынікам. Эпідэміялагі спадзяюцца, што адначасова (з ліпеня па кастрычнік 2008 года) вакцынацыя дзяцей ва ўзросце ад 6 да 24 месяцаў і планавая вакцынацыя дзяцей трохмесячнага ўзросту на працягу бліжэйшых 1,5—2 гадоў забяспечыць зніжэнне захваральнасці дзіцячага насельніцтва найбольш

цяжкімі формамі гемафіліяльнай інфекцыі да адзінаццаці выпадкаў.

Як патлумачылі журналісту «Звязды» ў Мінскім гарадскім цэнтры гігіены і эпідэміялогіі, для правядзення імунізацыі дзяцей ва ўзросце ад 6 да 24 месяцаў выкарыстоўваецца французская моначыніна «Акт-ХІБ», якая мае працяглае вопыт выкарыстання ў розных краінах свету. У Беларусі гэты препарат пачаў прымяняцца з 2003 года для правядзення прышчэпак на платнай (у камерцыйных медыцынскіх цэнтрах) і бясплатнай аснове (сярод дзетак групы рызыкі). Вопыт выкарыстання як у нашай краіне, так і ў замежжы паказваў, што вакцына з'яўляецца высокаэфектыўнай і бяспечнай прапаратам. За ўвесь час яе прымянення не было зарэгістравана ніводнага выпадку поствакцынальнага ўскладнення пасля ўвядзення вакцыны. У некаторых дзетак (4—5 чалавек са 100 прышчэпленых) назіраліся мясцовыя поствакцынальныя рэакцыі ў выглядзе ўшчыльнення і хваравітасці ў месцы ўвядзення вакцыны. У адзінаццаці выпадках могуць назірацца агнявыя поствакцынальныя рэакцыі — нязначнае павышэнне тэмпературы цела (да 37,5 градуса). Але поствакцынальныя рэакцыі, як зазначаюць спецыялісты, з'яўляюцца заканамернай рэакцыяй арганізма на ўвядзенне вакцыны і не пагражаюць здароўю немаўляці.

Трохмесячным дзеткам з верасня гэтага года вакцынацыя супраць ХІБ-інфекцыі будзе праводзіцца з выкарыстаннем камбінаванай чатырохкампаанентнай вакцыны (супраць ХІБ-інфекцыі, коклюшу, дыфтырыі і спупыяну). Гэта дазваляе злучыць у адну вакцыну колькасць ін'екцый, абараніць немаўля адразу ад чатырох інфекцый.

Надзея НІКАЛАЕВА.

— такім чынам развіваецца айчынная мадэль аховы здароўя.

— Ці можна назваць пэўныя асаблівасці захворванняў беларусаў? Як, да прыкладу, атлусценне ў ЗША...

— Такія рэальныя адметнасці ў захваральнасці жыхароў Беларусі цяжка вылучыць — у асноўным захоўваюцца сітуацыя, характэрная для многіх дзяржаў. Гэта вірусна-простудныя, страўнікава-шчэпчальныя захворванні і г.д. Напэўна, адна з асаблівасцяў — пэўная колькасць аналагічных паталогій. Паўпывала аварыя на Чарнобыльскай АЭС, паколькі дакладна ўстаноўлена прычынная сувязь раку шчытападобнай залозы з адсутнасцю гэтай катастрофы. Наадварот, ствараюцца патрэбныя ўмовы для лячэння такіх хворых. Існуе два цэнтры (у Мінску і ў Гомелі), дзе арганізаваны стацыянары для правядзення радыі-эдытараціі. Тут існуе магчымасць лячыць не толькі рак шчытападобнай залозы, але і сяматычны захворванні гэтага органа. Ложаў для пацыентаў хапае, аднак выдаражана развіццям далей — у сталіцы мяркуецца ўзвесці сучасны радыялагічны корпус.

«АСНОУНЫЯ СКАРПІ — НЕЛЬГА ПАТРАПІЦІ НА ПРЫЁМ»

— Ігар Уладзіміравіч, а што робіцца для паліпшынення медыцынскага абслугоўвання ў паліклініках?

— Перагледжаны стандарты перааснашчэння паліклінік і амбулаторыі агульнай практыкі з улікам развіцця сучасных тэхналогій. Распрацаваны клінічныя працоўныя на неадкладным стане ў дзяцей, для стаматалогіі, хуткай медыцынскай дапамогі, а таксама па асноўных сацыяльна значных захворваннях. Уведзены метадычныя рэкамендацыі па ацэнцы якасці медыцынскай дапамогі, пашырэння службовых інструкцый участковых тэрапеўтаў (педыятраў) і медыцынскіх сясядзёр. Пасады старэйшых медыцынскіх рэгістратараў укамплектаваны менавіта медработнікамі. Рэгістратары ўсіх паліклінік абсталяваны шматканальнай сувяззю, яны працуюць паводле прыняцця «аднаго акана». Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана. Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана. Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана. Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана.

— Ці з'яўляецца гэта нова-ўвядзеннем?

— Асноўная мэта — аптымізацыя аказання дапамогі на амбулаторна-паліклінічным узроўні. Паколькі асноўныя скаргі пацыентаў датычацца нават не якасці, а не магчымасці трапіць на прыём да участкавага ўрача ці вузкага спецыяліста. Людзям, якім не патрэбна першая альбо вышэйшая, прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача. Да прыкладу, такі спецыяліст зможа прадоўжыць бальнічны, выдасць даведку, даныя для вадзіцельскай камісіі, прафгаляду, будзе браць удзел у дынамічным назіранні за патранажнымі хворымі. Памочнікамі ўрача стануць сярод медыцынскіх работнікаў, якія маюць дастатковы вопыт для такой работы, катэгорыя (пажадання першую альбо вышэйшую), прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача. Да прыкладу, такі спецыяліст зможа прадоўжыць бальнічны, выдасць даведку, даныя для вадзіцельскай камісіі, прафгаляду, будзе браць удзел у дынамічным назіранні за патранажнымі хворымі. Памочнікамі ўрача стануць сярод медыцынскіх работнікаў, якія маюць дастатковы вопыт для такой работы, катэгорыя (пажадання першую альбо вышэйшую), прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача.

Ігар БРОЎКА: «ХУТКА ў ПАЛІКЛІНІКАХ З'ЯВЛЯЦЦА ПАМОЧНІКІ ўРАЧОў»

Чаргі на прыём і немагчымасць на працягу доўгага часу трапіць да патрэбнага спецыяліста — даволі распаўсюджаная з'ява. Відавочнага паліпшынення сітуацыі на гэтым узроўні не адбываецца. Таму распрацаваны комплексная дзяржаўная праграма развіцця амбулаторна-паліклінічнай дапамогі. На пытанні карэспандэнта «Звязды» «адказвае начальнік упраўлення арганізацыі медыцынскай дапамогі Міністэрства аховы здароўя Ігар БРОЎКА.

«ДАСТУПНЫЯ ТЭХНАЛОГІІ СУВЕТНАГА ўЗРОўНЮ»

— У 2003 годзе пачалося стварэнне рэспубліканскіх навукова-практычных цэнтраў, — адзначае Ігар Уладзіміравіч. — Цяпер стварэнне сістэмы аказання высокакачэсна-налагічнай медыцынскай дапамогі практычна завершана. Усе паступілі па асноўных накірунках, якія вызначаны спецыялістамі, аказваюцца на сучасным узроўні. І яны даступныя ўсім пацыентам без выключэння. Як бачым, гапоўнага мы дасягнулі. Такі падыход аказваў надзвычай карысным; у пацярджанне магу прывесці той факт, што па шляху стварэння рэспубліканскіх навукова-практычных цэнтраў пайшла Нацыянальная акадэмія навук. Вопыт Міністэрства аховы здароўя знаёмай прымяненне і ў іншых галінах.

Зразумела, існуе шэраг рэдкіх паталогій, якія патрабуюць прымянення высокакачэсна-налагічнай метады лячэння. Ніводнага дзяржава не можа дазволіць сабе нажываць абсалютна ўсіх медыцынскіх тэхналогій. Аднак асноўныя накірункі павінны забяспечыцца

— Перагледжаны стандарты перааснашчэння паліклінік і амбулаторыі агульнай практыкі з улікам развіцця сучасных тэхналогій. Распрацаваны клінічныя працоўныя на неадкладным стане ў дзяцей, для стаматалогіі, хуткай медыцынскай дапамогі, а таксама па асноўных сацыяльна значных захворваннях. Уведзены метадычныя рэкамендацыі па ацэнцы якасці медыцынскай дапамогі, пашырэння службовых інструкцый участковых тэрапеўтаў (педыятраў) і медыцынскіх сясядзёр. Пасады старэйшых медыцынскіх рэгістратараў укамплектаваны менавіта медработнікамі. Рэгістратары ўсіх паліклінік абсталяваны шматканальнай сувяззю, яны працуюць паводле прыняцця «аднаго акана». Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана. Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана. Дзённыя стацыянары працуюць у дзве змены, працуюць па аднаго акана.

Мікалай ЛІТВИНАУ.

жыхарам сталіцы, абласных цэнтраў і буйных гарадоў абласнога падпарадкавання. Рэгістратары пачынаюць працаваць у сем гадзін альбо па палове васьмай, з 7.30 выдаюцца талоны да ўсіх урачоў, якія працуюць у дзве змены. Раздзелены плыні пацыентаў: у першую чаргу прымаюцца людзі з вострымі захворваннямі і абстрактным хранічным захворванням. Прыёмы вяскоўцаў арганізаваны ў першы палове дня. На працягу дня выдзелены час для прафілактычных аглядаў. Ва ўсіх паліклініках устаноўлены час выклікаў урача на дом: у дарослых паліклініках — да 19 гадзін, у дзіцячых — да 16—17. Урачы-спецыялісты выдчуць прыём з 8 да 20 гадзін, па суботах да 18 альбо з 9 да 15 (у залежнасці ад патрэбы). Высветлілася, што самая інтэнсіўная нагрузка ў паліклініках назіраецца з 8 да 15 гадзін, а пасля колькасць пацыентаў змяншаецца. Цікава, што ў структуры зваротаў найасноўнае. Арганізавана прадастаўленне неабходнай інфармацыі і кансультацыі пацыентаў па тэлефоне. Упершыню сёлета ўвядзіцца практыка работы памочніка ўрача.

— У чым сэнс гэтага нова-ўвядзення?

— Асноўная мэта — аптымізацыя аказання дапамогі на амбулаторна-паліклінічным узроўні. Паколькі асноўныя скаргі пацыентаў датычацца нават не якасці, а не магчымасці трапіць на прыём да участкавага ўрача ці вузкага спецыяліста. Людзям, якім не патрэбна першая альбо вышэйшая, прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача. Да прыкладу, такі спецыяліст зможа прадоўжыць бальнічны, выдасць даведку, даныя для вадзіцельскай камісіі, прафгаляду, будзе браць удзел у дынамічным назіранні за патранажнымі хворымі. Памочнікамі ўрача стануць сярод медыцынскіх работнікаў, якія маюць дастатковы вопыт для такой работы, катэгорыя (пажадання першую альбо вышэйшую), прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача.

— Як вы ахарактарызаваці сітуацыю ў амбулаторна-паліклінічным зьяне?

— Амбулаторна-паліклінічны арганізацыі аховы здароўя ўбываюць прамерна вялікі аб'ём работ, аб чым, дарэчы, сведчыць колькасць наведванняў. Гэтая лічба павялічвалася з году ў год: калі ў 2006-м да ўрачоў першага звяна было 122,8 тысяч наведванняў, то летась — ужо 123,3 тысячы. Выходзіць 12,7 наведванняў на аднаго чалавека. Такай лічбы няма ні ў адной краіне — ні на постсавецкай прасторы, ні ў Еўропе. Разам з тым высокая колькасць наведванняў з'яўляецца пацярджаннем даступнасці дапамогі — кожны грамадзянін Беларусі на працягу года да 12 разоў меў магчымасць звярнуцца да ўрачоў, гэта значыць, штомесячна. Нядаўна спецыялісты міністэрства чарговы раз прааналізавалі даступнасць аказання медыцынскай дапамогі

— Пера-першае, праблемаў зніжаюць з-за недаўкамплектаванасці паліклінік персаналам, у першую чаргу вялікі дэфіцыт урачэбных кадраў. Знізіўся прэстыж прафесіі, падняцце яго дазваляе павышэнне даволі нізкай у параўнанні з іншымі сферамі заробатнай платы, а таксама магчыма першую альбо вышэйшую, прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача. Да прыкладу, такі спецыяліст зможа прадоўжыць бальнічны, выдасць даведку, даныя для вадзіцельскай камісіі, прафгаляду, будзе браць удзел у дынамічным назіранні за патранажнымі хворымі. Памочнікамі ўрача стануць сярод медыцынскіх работнікаў, якія маюць дастатковы вопыт для такой работы, катэгорыя (пажадання першую альбо вышэйшую), прайшоўшы першыя этапы спецыялізацыі, асноўныя скаргі датычацца да пачатковага ўрача.

Мікалай ЛІТВИНАУ.

Фота аўтара.

НАСТОЙКА АД ВОСТРАГА БОЛЮ З АЛОЗ

Для лячэння неабходна выбраць алоз дрэвападобнае, якому не менш як 4 гады. Лісце сарэліны (0,5 кг) прапусціце праз мясарубку, дадайце мёд (0,5 кг), чырвоное віно (0,5 л), усе кампаненты змяшайце. Пацінцы сумесь на 7 дзён у цёмным халаднаватым месцы. Першыя п'яць дзён прымайце настойку па 1 г. лыжцы 3 разы на дзень за гадзіну да яды, а затым па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень. Курс лячэння — 1,5 месяца.

(Настойка таксама дапамагае пры парушэнні сальваго абмену ў арганізме, здымае боль пры астаэхандрозе.)

● Вазьміце роўнымі часткамі: лісце бярозы, бруснічнік, траву звербачку, кару каліны, траву мяты, 2 ст. лыжкі збору заліце 0,5 л кіпеня, настойвайце ноч у тэрма-се. Працадзіце. Піце па 1/3—1/4 шклянкі 3—4 разы на дзень.

рысны для мышцаў і масаж з дапамогай тэніснага мячыка. Ляжце на падлогу і падкладзіце мячык пад спіну. Цяпер «пакатайцеся» па ім. Самыя балючыя ўчасткі сцярэйцеся абыходзіць, крэху прыпаднімаючы тулава.

Для папярэджання прыступу медыцынскія рэкамендуецца перад фізічнай нагрузкай праводзіць невялікую размінку. Пажадана туга абматаць ніжнюю частку спіны шырокім поясам. Пастарайцеся пдымаць пераносіць цяжар, не зніжаючы спіны; замест таго каб нахіляцца — прысядаць. Калі можна — насіце цяжар часткамі. Знімаюць абпаіраецца на што-небудзь рукой (напрыклад, на каленці ці на прадмет, які знаходзіцца ка побач). Калі вымушаны працягнуць час знаходзіцца ў нахіленым становішчы, стараіцеся часцей, хоць бы ненадоўга, разгануцца.

Падрыцкавала
Волга ЦЫБУЛЬСКАЯ.

РАБІЦЬ З РЭДЗЬКІ ЧОРНАЙ, КОРАНА ХРЭНУ, ПАРАШКУ ГАРЧЫЦЫ, БАДЗІЯК (ПРАДЭАЦЯ ў АПТЭЦЕ). Кампрэсы павінны выклікаць глыбокае праграванне, адчуванне шарпімай пякоты, нямоцнага паколвання, але не боль, які сведчыць аб апёку скуры.

Раслабляючыя мышцы і паскарваючы выздараўленне цёллыя ванны з настоямі гарчыцы жоўтай, баркуну лекавага, гарлачыку жоўтага, канюшыны лугавой, мацёрдушкі, піжмы, фіялкі, хвості, ядоўцы.

Для ванны травяны настой га-туецца па наступным рэцэпце: 100—150 г сухой травы (сумесі траў) або 600—800 г сырой травы змясціць у эмаляваную пасудзіну, заліць 3 л вады і давесці да кіпення. Карані, галінкі, сідбеліны раслін кіпяціць 15—20 хвілін. Затым, добра ўхутуаўшы, настойваць на працягу гадзіны. Траву адціснуць, настой працадзіць

ую боль. Працягласць болю — ад некалькіх хвілін да некалькіх гадзін і сутак. Бывае, што моцыны боль знікае гэтакасама раптоўна, як і з'явіўся. У такім выпадку ў хворых з'яўляецца адчуванне, што ў паясніцы «штосць» стала на месца».

Першая дапамога пры паясничным прастрэле — таблетка абязбольвальнага, спакой і роўны шэрдзі ложаж. Ляжачы лепш на спіне, паклаўшы сагнутыя ногі на падшукі або згорнутую коўдру (у такім становішчы раслабляюцца буйныя мышцы пазваночніка).

Адзін з даўнішніх народных спосабаў барацьбы з прастрэлам — лёгкія ўдары сёвжымі парасткамі крапівы па ніжняй частцы спіны.

Эфектыўна змагаецца з болем і травяная мазь з пушпшчкі бярозы, караня дрэснун змянага, травы звербачку, кары асіны. Сагравальныя кампрэсы жо-

рабіць з рэдзкі чорнай, караня хрэн, парашку гарчыцы, бадзіяк (прадэацыя ў аптэцы). Кампрэсы павінны выклікаць глыбокае праграванне, адчуванне шарпімай пякоты, нямоцнага паколвання, але не боль, які сведчыць аб апёку скуры.

Раслабляючыя мышцы і паскарваючы выздараўленне цёллыя ванны з настоямі гарчыцы жоўтай, баркуну лекавага, гарлачыку жоўтага, канюшыны лугавой, мацёрдушкі, піжмы, фіялкі, хвості, ядоўцы.

Для ванны травяны настой га-туецца па наступным рэцэпце: 100—150 г сухой травы (сумесі траў) або 600—800 г сырой травы змясціць у эмаляваную пасудзіну, заліць 3 л вады і давесці да кіпення. Карані, галінкі, сідбеліны раслін кіпяціць 15—20 хвілін. Затым, добра ўхутуаўшы, настойваць на працягу гадзіны. Траву адціснуць, настой працадзіць

Нататкі Мастакі Добрыя людзі попель і барбарыс Барыс Попел пражыў доўгае жыццё. І ваяваў ён, і працаваў, і дзяцей павыгадоўваў. Напрыканцы жыцця пабудоваў ён сабе невялічкі дамок каля леса. Вакол дамкі плот паставіў, а каля брамы пасадзіў барбарыс. Ён пасадзіў барбарыс, а жонка ягонага пасадзіла каліну. Так яны і жылі з калінаю ды барбарысам. Гэтай зміою жонка Попела памерла, а вясною Барыс убачыў, што жончына каліна засохла. Хацеў быў Барыс Попел секчы сухое дрэўца, ды рука не паднялася. Так ён цяпер і жыве ў сваім дамку з чорнай калінаю ды зялёным барбарысам.

ХІМЕНАС І МОРА «Лешч за мора толькі рэчка.» — сказаў пэат Хуан Рамон Хіменас. Сапраўды так. Рэчка больш беражлівая і значна дабрэйшая за мора.

АДОЛЬФО І СКЛАД Калі выпіваў, дык вечарам любіў завітаць у краму-склад да Адольфа. Ён выдатна ведаў, што я выбеў, і я таксама цудоўна разумеў, на чым сплісціца разглядаючы бяскончыя шрагаў размаітых пляшак. Але ж працэс сузірання мяне радаваў, я хацеў ад стэлажа да стэлажа і чытаў налегкі, уважваючы пляшкі ў руцэ, разглядаў вадкасці на святло. Адольфо цярліва чакаў. Ён даўно падрыхтаваў папярковы пакет з літравой пляшкаю віскі «Балантай». І ён, і я ведалі, што склад я пакіну менавіта з гэтым пакетам. Толькі я расцягваў, як мог, асалоду чакання вечаровай выпіўкі. Адольфо мяне разумеў, ён разумеў глыбіню мужчынскага пануцця прад выпіўкаю, і я ўдзячны яму за разуменне.

ТАТА І «ДЗІКІ ГОЛУБ» У час маркаты я беру татаву кнігу «Дзікі голуб» і немаведама ў які раз перачытваю яе. З усёй бацькавай спадчыны мне найбліжэй гэтая дзевяць апаўдзіннаў, сабраная ў зборнік невялічкага фармату. Учора перачытаў аўтабіяграфічны тэкст «Маці» — расповед пра выпадковы ўбачаную ў трайліёсе жанчыну, якая была чымсьці падобная на татаву маці, нашу бабу Броню. Я чытаў і думаю, што так шмат любіў, якіх любіў я і якіх любілі мяне, ужо адшліў ў незваротнасць. Ці кажаць яны мяне? Хачелася б верыць, што яны мяне чакаюць са сваёй любоўю. Толькі я не веру, што некалі пабачу тых, хто адшоў. Таму, калі мне хочацца пабачыць мінулае і сустрэцца з тымі, хто мяне любіў, я зноў беру з паліцы «Дзікага голуба».

ДАНУТА І ЦЫШНЯ Зайшоў у сваю вёску. Даўно не быў, доўга збіраўся з'ездзіць, ды усё нешта адкладвалася, нешта перахаджалося... У снах вёска бачылася закінутай, урослай ў зямлю па коміны і пустой... За дзесяць гадоў мая вёска Варакомішчына мала змянілася. Непадобна ад дзедвай хаты сталі тры бабы і цікаўна пазіралі на мяне. Даліць «добры дзень», скажаць, што я старэйшы сын Часіка. «Памятаю я цябе. Ты — Вова!» — пачала гутарку старэйшая з жанчын. «Помню, як Часік цябе першы раз сюды прывёз, а ты выбег з падворка і пабег па вуліцы, пабег з гары да рэчкі. Табе гадзі два было. Ты таго і не помніш. Часік бег за табою, баяўся, што ў рэчку увалішся. Колькі табе цяпер?» — «Хутка будзе пяцьдзесят». — «А я з трыццаці першага. Я — Данута, я з тваім бацькам у школу хадзіла. Ты ў Мінску жывеш?» — «У Мінску». — «А я ў горадзе не магу. Мне трэба цышня і прастора. Мне трэба штодня выйсці на гару, рукі раскінучы і пастаяць у цышні. Мне тады добра, а ў сценах мне не дыхаецца і не жывецца. Ты ў вёску не будзеш вяртацца?» — «Не. Мне трэба, каб усё рухалася, шумела, мітусілася, страцалася навокал, тады мне па-сапраўднаму добра». — «Розныя людзі на свеце, розныя». Я развітаўся з бабамі, падышоў да дзедвай хаты, паставіў і вярнуўся на дарогу, да машыны.

КАРАЛІНА І ЕГІПЕТ Пацяляла, і каварны панавыстаўлялі столікі з крэсламі на вуліцы. У «Аварнуе» надзіралася процма знаёмых. Усе так радаліся цёплым вечарам і магчымым пасядзець пад вялікімі парасонамі, што не радавацца было проста немагчыма. Караліна пачула сваё крэсла да майго: «Ты мастак? Ты павінен мне сказаць, ці прыгожая я. Паглядзі! Паглядзі ўважліва. Я прыгожая?» — «Сумняваюся?» — «Так! Я сумняваюся!» Раней я ніколі не сумнявалася ў сваёй прыгожасці, а цяпер засумнявалася. Я засумнявалася і купіла падарожжа ў Егіпет. Там я буду купацца ў Чырвоным моры, буду загараць і пахуедаць. Мне трэба пахуедаць? Скажы, ты ж мастак...» — «Калі табе хочацца пазагараць, паплаваць і пахуедаць, ты з'ездзі ў Чырвонае мора...» — «Я вярнуся загараць і струскаць!» Я вярнуся прыгожай, і ты будзеш мяне маляваць!» — «Во які!» — «Толькі так! Я буду такая прыгожая і памаладзеля, што ты проста не зможаш адмовіцца!» — «Хіба я цяпер адмаўляюся?» — «Ты не адмаўляешся, але я тоўстая, блякая і стомленая. Мне трэба ў Егіпет. Вярнуся і патэлефаную...» Караліна адсунула сваё крэсла ад майго. У Егіпет яна злётала. У сваім дзённіку Караліна панавыкладала процьму кепскіх дзімкаў, зробленых на парохадзіку, які плыў па бруднаму Нілу. Мне яна не патэлефанавала. Паўна, з пахуедаем і памаладзёнем у Караліны так нічога і не атрымалася.

ХАДЫКА І СУКІ Як там у Жуля Рэнара? Дрэвы, прыміце мяне ў свае браты, я ўжо навучыўся стаць і маўчаць. Так, здаецца, напісаў імпрэсіяніст Рэнар. Можна я іншымі словамі выказаць думку вялікага літаратара, але сэнс яе захаваў. Я запамінаў рэзэрвацыі вобраз фізіялагічна, запамінаў усім целам. Стаць і маўчаць. Я запаміну дакладна, бо прыдумаўся працяг. Стаць, маўчаць і расці. Пра здатнасць расці аднойчы разважаў выкладчык Хадыка. Ён казаў, што ў мастака шмат спакусаў расці не ўгору, а ў розныя бакі. Кепскае дрэва лянуецца ўдзімацца, а ідзе ў сукі. Мастак мусяць сабе даглядаць, як садоўнік даглядае дрэва. Мастак павінен жорстка забараняць сабе быць сукаватым нягразным кепскім дрэвам. Дзякучы Алегу Хадыку, я запаміну вобраз Рэнара. Сапраўды, трэба стаць, маўчаць, расці ўгору і можа быць тады дрэвы прымуць цябе ў свае братва.

«Барабанны біт» у сталіцы У сталіцы пачалася падрыхтоўка да рэспубліканскага фестывалю барабаншчыкаў «Барабанны біт-2008». Гала-канцэрт лаўрэатаў конкурсу «Барабанны біт» і лепшых барабаншчыкаў краіны адбудзецца 15 верасня ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Сярод удзельнікаў канцэрта — «Symphonic Drive Orchestra» і Аляксандр Ліпніцкі, Аляксей Хайчук (барабаншчык гурта J'Mor), гурты «GRIG Percussion Group», «Drum Ecstasy», «Apple Tea» і Аляксандр Сяпета, Уладзімір Марусін (зак-барабаншчык ансамбля «Песняры»), Кірыл Швацко (барабаншчык Прэзідэнцкага аркестра) і многія іншыя. У праграме фестывалю таксама майстар-клас, які правядзе гасць з Вялікабрытаніі Крэйг Бландэл.

Японія ў цэнтры Віцебска У віцебскім літаратурным музеі адкрылася выстава «Таямнічая Японія». Яе правядзенне стала магчымым дзякуючы ініцыятыве супрацоўнікаў пасольства гэтай краіны. Кімаю і традыцыйная маскі і лялькі, посуд для чайнай цырымоніі, дыярамы помнікаў архітэктуры і многае іншае — усё гэта прыцягвае штодня дзесяткі наведвальнікаў, у тым ліку і з глыбіні. У зале, дзе размяшчалі выставу, гучыць японская музыка. Экскурсаводы раскажваюць шмат цікавага пра такую далёкую ад нас краіну.

Мінскі скульптар вылепіў «Камандзіровачнага» для Ліды Работа мінскага скульптара Уладзіміра Жбанова будзе ўсталявана ў Лідзе сёлетна вясною. Скульптур «Прыватнае, камандзіровачны» мясцовыя ўлады вырашылі паставіць ля гасцінцы, пастаяльцы якой увесь час «на чамаданах». Эскіз з пластыліну ў натуральную велічыню Жбанав ужо вылепіў, цяпер уносіць у работу апошнія штрихі. А праз тыдзень — другі «Камандзіровачны» адравіцца ў ліцейны цэх. Апраўты новы герой Жбанова ў stylі 70-х гадоў мінулага стагоддзя. Сядзіць на вялікім пацёртым чамадане, у адной руцэ — карта Ліды, другую «Камандзіровачны» працягае прахажом, каб павітацца. «Дуць перагаворы након ішч адной майбы работы, — прызнаўся Уладзімір Жбанав. — У Лідзе хочучь устанавіць якую-небудзь рамантычную работу, якая адлюстравала б назву горада. Гэты вобраз сучаснай дзяўчыны па імені Лідзія...». Лепку гэтай скульптуры мінскі ваяр плануе пачаць ужо зімой.

Святлана ФРАЛЯНKOVA, «Мінск—Навіны».

Рубрыку вядзе Валіяціна ШПІЛЕўСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 24 (274)

І вішня будзе здаровай

«Сёлета быў нядрэнны ўраджай вішні, але амаль у кожнай ягадзе сядзеў шкоднік-арывчок. Як змагацца з такімі шкоднікамі, каб на наступны год не паўтарылася гэтая гісторыя? Якімі дазволенымі прэпаратамі можна карыстацца?»

А. А. Грыгарэвіч, г. Мінск. Мяркуючы па вашым расказе, Ала Адамаўна, вашы дрэвы аблюбаваў вішневае муха — маленкае (да 5 мм) насякомае. Зміоучу кукалкі ў глебе на глыбіні да 5 см. Вясной пасля цвіцення з кужалак нараджаюцца мухі, якія харчуюцца сокам пладоў, а белыя бязгнёзды лічынкі застаюцца ў мяккаці плода, паляючы і моцна забруджваючы яе экскрэментамі.

Як сказалі спецыялісты ў НДІ пладводства, цяпер, калі ўжо сабраны ўраджай, па лістах можна апрацаваць дрэва 1-працэнтным раствором азафосу ці прэпаратам «скор». Апрацаваць можна і крыху пазней яшчэ раз, пасля лістапада, апаляе лісце згэрбіць і знішчыць. Перакопанне глебы на глыбіню да 15–20 см з мэтай знішчэння запасаў шкоднікаў усё ж пажадана праводзіць увосень, тады за зіму гіне большая частка шкоднікаў. Калі усё ж такі не паспелі гэта зрабіць увосень, перакопанне глебы правядзі вясной да распускання пушпак.

Вясной і ў перыяд вегетацыі праводзіць рэгулярныя рыхленні глебы для таго, каб падтрымліваць яе ў чыстым ад пустазелы стане і захаваць вільгата. Своечасовае і збалансаванае ўнесненне ўгнаенняў і падтрыманне дрэў у добрым фізіялагічным стане ўзмацняе іх супраўстойлівасць шкоднікам і хваробам.

Правядзенне ахоўных мерапрыемстваў супраць шкодных арганізмаў неабходна пачынаць у перыяд распускання плодových пушпак. Першае апыркванне праводзіць па «залежнам конусе» 1-працэнтным раствором азафосу. Апрацоўку аза-

фосам паўтараюць, калі кветкавыя бутоны набухаюць. У перыяд, калі бутоны толькі-толькі пачынаюць рухацца, праводзіць комплекснае апыркванне супраць хваробаў і шкоднікаў. Супраць хваробаў выкарыстоўваюць сістэмныя фунгіцыды (балейтон СП — 1–2 г на 10 л вады) або талсін М — 20 г на 10 л вады. Для барацьбы са шкоднікамі ў рабочы раствор дадаюць інсектыцыды сумітон — 10–25мл/10 л вады або фуфанон — 10 мл/10 л вады.

У канцы цвіцення апыркванне супраць комплексу шкоднікаў і хваробаў паўтараюць, выкарыстоўваючы вышэйназваныя прэпараты.

Праз дзён 10–15 пасля цвіцення пры спрыяльных умовах для развіцця ўзбуджальнікаў хваробаў і шкоднікаў (цёплае і вільготнае надвор'е) праводзіць апыркванне дрэў азафосам. Апрацоўку трэба праводзіць вельмі рана ці ў вясновы час, у цёплае і бязветранае надвор'е. Калі пасля апырквання азафосам прайшоў дождж, апрацоўку трэба паўтараць.

Адвар палыну горкага прымяняюць супраць лістагрызучых вусеняў, лічынкі плішчыкаў. Для прыгатавання адвару зямную частку расліны збіраюць у перыяд цвіцення. 1 кг добра правяленай травы вараць 10–15 хвілін у невялікай колькасці вады, затым астуджаюць, даводзяць раствор да 10 л, куды дадаюць 40 г мыла. Вішню і чарэшню апыркваюць у другой палове лета. Дзеянне адвару палыны ўзмацняецца, калі ў яго дадаць настой птушынага памёту. Для гэтага сухі памёт (1 кг) настойваюць у невялікай колькасці вады (1–2 сутак, працэджваюць і змешваюць з неразведзеным растворам палыны. Затым атрыманую сумесь разводзяць вадою да 10 л і апрацоўваюць дрэвы.

Гной уносім пад зіму Ці ведаеце вы, што ўтварэнню нітратнага садейнічаюць не толькі мікробы? Віной можа стаць няправільнае ўнесненне ўгнаенняў, у тым ліку — арганічных.

Самая распаўсюджаная памылка — ўнесненне ў глебу свежага гною вясной перад пасадкай культуры. Рабіць гэтага не трэба, а выкарыстоўваць толькі поўнасоў перапрацаванае ўгнаенне, прычым у невялікіх дозах.

Важна і тое, якая глеба на вашым участку. На лёгкай і сугліністай кімчынай элементны вымываюцца хутэй, на цяжкіх, гліністых затрымліваюцца даўжэй, тут дозы ўгнаенняў трэба вытрымліваць асабліва старанна.

Аднагадавыя сідэрты заворваюць у глебу ў год пасеву, шматгадовыя — праз 1–2 гады. Тэрмін, які больш падыходзіць для заворвання зялёнай масы — пачатак вясны. Ямень і жыта заворваюць у стадыі каласавання. Заворанне сідэртаў увосень праводзіцца на глыбіню 18–20 см, вясной — больш мелка.

Дачныя падказкі

Убіраючы ўраджай, пакідаце ў зямлі частку раслінных рэшткаў. Не вырываіце з каранем такія расліны, як боб, фасоль, гарох. На іх каранях накаптваюцца клубеньчыкавыя бактэрыі, якія ўзабагачаюць зямлю азотам.

Калі немагчыма забяспечыць увесь участак арганічнымі ўгнаеннямі, то толькі ў радкі, якія прызначаны для пасадкі агурку, капусты, кабачкоў і гарбузоў уніясце кампост з розліку 3–4 кг на квадратны метр. А ў астатнюю глебу запраць траву, рэшткі агародных культур. Такія ўгнаенні будуць прыносіць карысць некалькі гадоў. У адрозненне ад мінеральных, з іх не вымываюцца пажыўныя рэчывы.

Пасля ўборкі ўраджаю неглыбока прырыхліце зямлю матыкай ці пласкарэзам, каб прарасло пустазелле, якое дае насенне. А праз два тыдні, як толькі яно ўздыдзе, зямлю перакапайце.

Пры перакопанні цяжкіх гліністых і сугліністых, дзярнова-падзолістых глебаў укладвайце пласт да пласта, не разбіваючы камья зямлі. Пры такой апрацоўцы зямля лепш прамерзне, а ад марозу загнінуць лічынкі і кукалкі шкодных насякомых.

Калі глебы лёгкія пясчаныя, можна злёгка павушыць зямлю садовымі віламі або нават граблямі, не пераварочваючы пласт.

Не перакопвайце зямлю са снегам, бо вясной яна будзе прагравацца марудна.

Бульбяныя хітрыкі

Перад прыгатаваннем ачышчанаю, але не разрэзаную бульбу трэба замачыць у падсоленай вадзе не больш чым на дзве гадзіны; усе карысныя рэчывы захаваюцца, а клубні пазабавяцца ад лішняга крхмалу.

Каб вітамін С захаваўся пры варцы бульбы, пакладзіце ў каструлю зубок часнaku.

Каб у час варкі менш разбураліся вітаміны і пажыўныя рэчывы, кладзіце ачышчаную бульбу ў кіпені і адразу ж стаўце варыць.

Пры галаўным болі да лба прыкладваюць тонкія крыльчкі сырой бульбы, замочаныя ў вады.

Пры прастудзе выкарыстоўваюць бульбяныя «гарчычнікі»: звараныя ў мундзірах клубні загорваюць у анучку і прыкладваюць да грудзей.

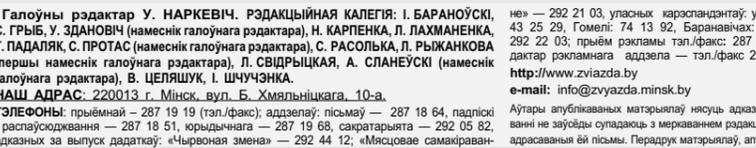
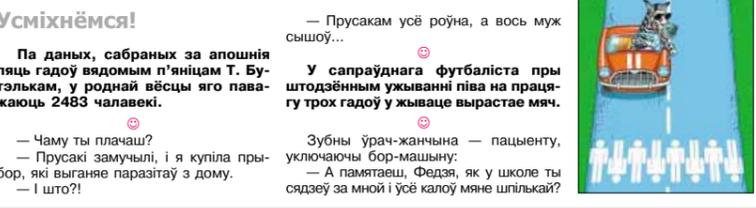
Разрэзаная клубні (павязкі з цёртай бульбай) накладваюць для зашчынення гнойных ран, фурункулаў.

«МТС — аграгарадкам» Вёска Мосар, што ў Глыбоцкім раёне, цяпер вядома далёка за межамі Беларусі. Нават не верыцца, што быў час, калі на месцы цяперашняга навукова-архітэктурна-паркавага ансамбля... пасялілі каровы. Было нявесела ў вёсцы. І што б я ведаў, каб не энтузіясты. Сапраўды цуд стварылі мясцовыя жыхары, якіх першым натхніў на гэта кеўндз Эзас Булька.

Мосар цяпер — сапраўдная Мекка для турыстаў. Адкуль сюды толькі не прыязджаюць! А усё дзяля таго, каб пабачыць на свае вочы стары цудоўны касцёл, папіць чыстай, карыснай вады з крыніцы, прайсціся між акуратных газонаў з самымі рознымі кветкамі. А яшчэ ёсць у Мосары нават імпрэвізаваны Ноуе Каўчэг, вальер для страусаў і шмат чаго цікавага. Напрыклад, «Музей цвярозасці», дзе можна убачыць і сапраўдны самагонны апарат, і супрацьалкагольныя малючкі, літаратуру.

Мосар-чача называюць «беларускай Венецыяй». Безумоўна, вёска таго заслугоўвае. Яна ўваходзіць у «залаты» пералік населеных пунктаў Глыбоцкага раёна, дзе актыўна развіваецца турыстычная галіна. У планах — будаўніцтва гатэляў, турыстычных камп'юнаў. Паралельна будзе развівацца ўся інфраструктура вёскі. А МТС таксама будзе працягваць сваю напружаную работу, каб яшчэ больш падняць узровень «мабільнасці» рэгіёна.

Аляксандр ПУКШАНСКІ, Глыбоцкі раён. Фота аўтара.

Між іншым, менавіта Мосар можа стаць першай беларускай вёскай, дзе ў крамах не будзе гандляваць спіртным. У аўтакраме, што недалёка ад касцёла, «зелля» ў продажы няма. І не было ніколі. Цяпер у вёсцы працягваюць збіраць подпісы, каб наогул аб'явіць табу хмельным напоям.

Чытайце ў наступным нумары

РАТАВАЛЬНЫ АБРАЗ Людзей з Ражкоўкі фашысты сагналі да вялікай ямы на расстрэл... І ў небе з'явілася выява Божай Маці

Гісторыя цудоўнага вызвалення пушчанскай вёскай Ражкоўка, якая была за імгненне ад лесу вогненных вёсак нашага краю, падобная на легенду. Але многа фактаў супраць таго, каб лічыць яе легендай.

Сёння

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня	Апошняя квадра.
Мінск	5.59	20.25	14.26	Месяц у сузор'і Цяльца.
Віцебск	5.45	20.18	14.33	
Магілёў	5.49	20.15	14.26	
Гомель	5.50	20.08	14.18	
Гродна	6.14	20.40	14.26	
Брэст	6.19	20.36	14.17	

Геамагнітныя ўзрушэнні

Надвор'е на заўтра	Віцебск	Магілёў	Гомель
Гродна	74мм р.м.с.с.	74мм р.м.с.с.	74мм р.м.с.с.
Брэст	747мм р.м.с.с.	747мм р.м.с.с.	747мм р.м.с.с.

...у суседзяў

Варшава	Кіев	Рыга
+25...+27°C	+27...+28°C	+18...+20°C
Вільнюс	Масква	С.Пецярбург
+22...+24°C	+22...+24°C	+15...+17°C

21 жніўня 1968 год — у ноч на 21 жніўня армейскія падраздзяленні СССР, а таксама войскі ГДР, Венгрыі, Польшчы і Балгарыі агульнай колькасцю 650 тысяч чалавек увайшлі на тэрыторыю Чэхаславакіі і занялі тэрыторыю краіны для падаўлення «Пражскай вясны». Чэхаславакія войскі атрымалі загад ад свайго камандавання не аказваць супраўстойлення.

1915 год — недалёка ад Даданел (Турцыя) у тумане загідаквалі чынам бясследна знік батальён англійскіх салдат, іх сляды ніколі не былі знойдзены.

«Часам мы і ў самой страце знаходзім суцэннасць, а часам і сам набытак горка атлакваем». Уільям Шэкспір (1564—1616), англійскі драматург, пэат.

Згодна са старажытным паданнем, кошы, незалежна ад афарбоўкі, маглі пазабавіць ад хваробаў, на якія пакутавалі людзі.

У народзе добра ведалі, што гладыць кошку — лепшы спосаб пазабавіцца ад стомленасці і напружання. Сёння навукова пацверджана, што ў час стасунак з кошкай паніжаецца артэрыяльнае ціск.

Лячылася: калі кошка пайшла з хаты, у якой за хвароў чалавек, і не вярнулася — гэта прыкмета таго, што той хутка памрэ.

Калі пачыналася наваўліцца, кошку абавязкова выкідалі за парог, тым самым засцерагаючы хату ад маланкі і пажараў. Паўсюдна існавала меркаванне, што ўся нячыстая сіла хаваецца ў кошку, калі Ілля-Паварожца «сыле з неба вогненнымі стрэламі».

Убачыць кошку ў сне — перасцярога ад ілжывых сяброў ці здрадніцтва родных.

Па паводзінах кошы прадказвалі надвор'е: — кошка ляжыць клубком — на мороз; — кошка хаваецца ў цёплае месца — да непагадзі і надыходу марозаў; — кошка ляжыць на спіне — да цяпла; — кошка ліжа хвост, хавае галаву — да непагадзі; — кошка шкрабе падлогу — будзе вецер ці завіруха.

Самая распаўсюджаная прыкмета ў славян: калі кошка мяецца — чакай гаасей. У народзе казалі так: «Кошка на падаконнік з ранняй гаасцей намывае».

Пры ўлазінах у новую хату першай запускалі менавіта кошку — ахвяру.

Часцей за ўсё кошку ставілі ў пару з сабакам. Лічылася, што гэтая пара ўвабале сабой маладых: «Кошка і баба ў хатэ, мужык і сабака на двары». Можна, менавіта адсюль і ўзнікла ўяўленне аб варажых адноснах кат і сабакі: «кошка радуецца смерці гаспадары пакут у печле, раздзімае пойма па пад катлом, а сабака носіць ваду і гасіць пойма». Пра мужа і жонку, якія жылі ў пастаянных сварках і спрэчках, казалі: «Жывуць, што кошка з сабакам».

Згодна з народнымі ўяўленнямі, кошка знаходзіцца «пад уладай» дамавіка. Таму кошку неабходна прыбываць такога колеру, які валасы ў дамавіка. Інакш дамавік не палюбіць жывёліну і будзе ўсяляк ёй шкодзіць.

Кошка ў славянскіх павер'ях традыцыйна асацыюецца з жаночым пачаткам, таму невыпадковы такі выраз: «хто кошок любіць, будзе і жонку кахаць».

У народзе верылі ў тое, што «той, хто кошок беражэ, будзе захаваны ад шматлікіх бед».

З самага ранняга ўзросту дзяцей вучылі любіць кошок, каб яны не сталі эгоістамі і капрызнымі.

У народзе лічылі, што калі «забіць кошку — сем гадоў поспеху не ведаць».

Калі вы збіраецеся тапіць нованароджаных кацянят, то неабходна ведаць, што гэта нельга рабіць у «жаночы» дзень (серада, пятніца, субота). У адваротным выпадку ў трэцім пакаленні гэтай сям'і можа надарыцца тапелец. Калі ёсць магчымасць, то лепей вырасіць кацянят, а затым раздзяць, скажаць: «Вам нашых коцікаў, а нам пабольш грошакі».

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

КОШКА

Кошка (кот) — хатняя жывёла, да якой у народзе заўсёды ставіліся неадназначна. З аднаго боку, кату дазвалялася жыць у хаце ў непасрэднай блізкасці з чалавекам, з другога боку — яго лічылі прадстаўніком свету нячыстай сілы. Ката паважалі за яго бязмясноту грацьбізнасць літаральна ва ўсім: руху, пасадцы, пры ўмыванні ці на паляванні, што таксама было знешняй праявай глыбокага ўнутранага спакою і самадзяткавосці. Сярод іншых хатніх жывёл кошка вылучалася чысцінёй. Нашы продкі разводзілі кату ў першую чаргу для таго, каб ахоўваць збожжасховішчы ад пацукі і іншых дробных грызунцоў. У народным паданні аб Новам Каўчэгу Ной заткнуў шышчыну, якую прагрыз пацук — д'абальскае стварэнне, хусткай, а Бог ператварыў хустку ў кошку, каб яна лавіла пацукі.

Нашы прадчурны пакланяліся Сонцу як крыніцы жыццёвай энергіі, святла, цяпла і руху, Месяцу — як пасрэдніку паміж светлом і цемрай, якая хавае таямныя сілы. Кошкі надзяляліся сімвалічнымі якасцямі абодвух нябесных цел: з аднаго боку, кот — донар жыцця, з другога — кашачыя вочы свецылі ў цемры, таму яго надзялялі якасцямі Месяца.

У народным асяроддзі цанілі характар гэтай жывёліны і адводзілі ёй ролю хатняй, блізкай да чалавека істоты. Нашы продкі лічылі, што мурканне кошы — гэта своеаса